

TÕUSEV NOORUS

Nr. 4 * 1938
APRILL

G
MM
BER
G

3676
Sia Mihm Muusjopp
"Eelalae"
23. 5 h m a. a. h a l a
94
DE. 30

Kohasemad ja vastupidavamad Eesti oludes on Inglise

Ransomes

kvaliteet

põllutööriistad ja masinad;

Ruston maailmakuulsad **mootorid**

petrool-, nahvta- ja gaasiküttele, 1½ h. j. alates.

Nõudke andmeid ja hinnakirju.

Tehniline teenimine.

Tagavara osad laos saadaval.

Peaesindus ja ladu:

V. M. LAUSSEN,

Tallinn, Roosikrantsi 3, telef. 466-26.

Reserveeritud.

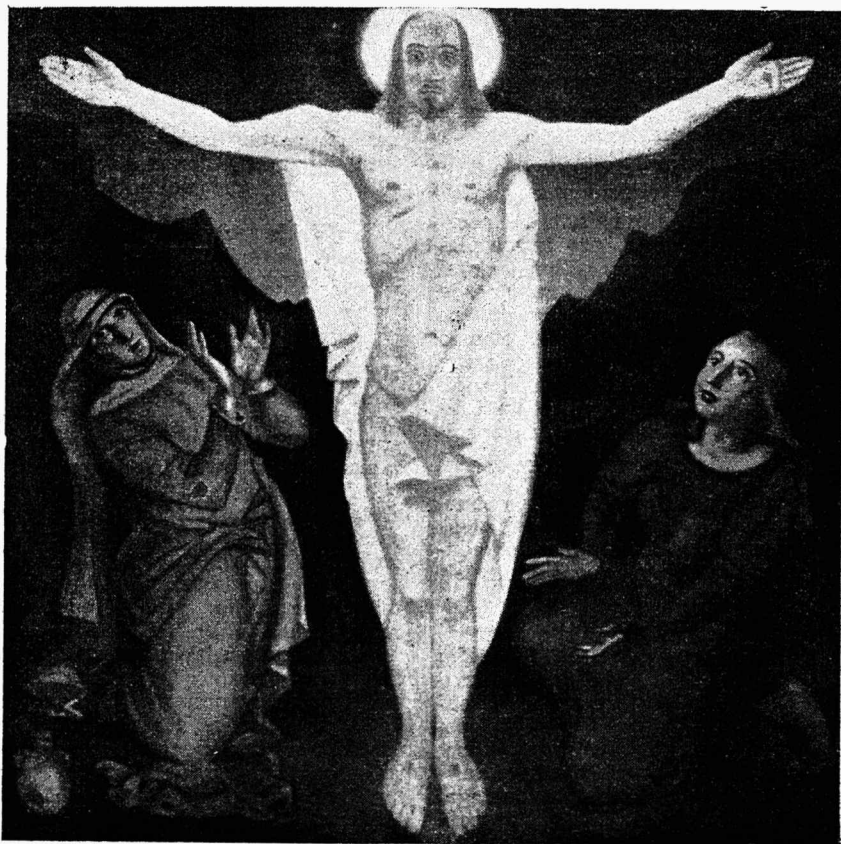

TÕUSEV NOORUS

Nr. 4. 1938

PÕLLUTÖÖKOJA VÄLJAANNE

II AASTAKÄIK

A. KULKOFF. „Kristus ristil.“

Sofistid – vana-kreeka rändmõttetargad.

Ühel varahommikul, nagu kirjutab Plato, tormanud keegi ülimuslikku seltskonnaklassi kuuluv ateenaa noorur toleleagse kuulsa mõttetarga Sokratese tuppa, et teda äratada hüüatusega:

„Kas sa tead juba suurt uudist?“

„Jumala pärast, sa ei too ju ometigi halbu uudiseid?!“ küsinud Sokrates imestades.

„Jumal hoidku, kõige paremaid. Tema on tulnud,“ vastanud noormees.

„Kes?“ küsinud Sokrates.

„Suur sofist Abderast (Protagoras).“

Ja uudishimulik ning teadusjanuline noormees palunud Sokratest võtta teda kaasa rikka Kalliase majja, kus Ateenas viibimise ajal peatus kuulus sofistliku õpetuse rajaja ja selle tähtsamaid esindajaid Protagoras. Ühe sajandi kestel ja veidi ehk rohkemgi omasid sofistid vana-kreeka, iseäranis aga ateenaa noorsooridades laialdase poolehoiu ja lugupidamise. Oma mitmekülsete, kuigi pääliskaudsete teadmistega, leida alati võiduka esinemisoskusega ja võrratu osavusega igale väitele olude- ja isikukohane vastuväide, äratasid nad rahva hulgas suurt tähelepanu, omandasid „tarkade meestena“ (sophistes) üldise populaarsuse ja said rändavate kodukooliõpetajatena-kasvatajatena oma õpilastel haruldaselt tõhusaid rahalisi töötasusid.

Keda nimetatakse siis õieti sofistideks?

Sofistideks kutsutakse antiikaja filosoofia ajaloos neid mõttetarku, koduõpetajaid-kasvatajaid või kõnemehi, kes tegutsesid Vana-Kreekas V ja IV sajandil enne Kr. s. ja õpetasid kallil tasu eest riigiteadusi ning kõnekunsti, arendades iseäranis vaidlusoskust mitmesuguste trikk-võtete ja pettejäreldustega. Esialgu mõisteti sofistide all üldse filosoofe ja alles hiljem omandas see mõiste eespoolmainitud sisu. Sofistide tegutsemise ajastust on meie aega siirdunud ka sõna *sofism*, mis tähendab väärjäreldust, püünis- või pettejäreldust, järeldust, mis on ettekavatsetud teiste petmiseks peamiselt kõnekoosolekuil, vaidlustel jne. Meie kõnekeeles võib sageli

kuulda ütlust „jätta oma sofistid“ juhul, kui keegi püüab teist tema veendumustes väärtada, tõde ümber lükata igasuguste viguritega ehk nn. „knihvidega“. Ja kas ei leidu veel tänapäevalgi meie linnades ja osalt ka aleveis oma võidukäiku pühitsevate kraadepoiste kõnekäändudes küllalt lõöpiva ja aasiva sofistliku sugemeid, kuigi väga algelisel kujul? Kas ei leidu ka meie ajastul küllalt juhtumeid, kus nii mõnigi oponent vaidluskoosolekuil on saavutanud tõeliselt tugevama ja teadmistelt kaalukama vastase üle näilise võidu, tänu oma sofistlike tarvitamise oskusele?!

Sofistide tekkimiseks ja eduks aitasid suuresti kaasa tolle ajastu olud. Pärast suuri sõdu hakkas elu Kreeka riiges demokratiseeruma. V sajandil e. Kr. s. leiti, et senisest tavalisest algharidusest (lugemine, kirjutamine, arvestamine, muusika, gümnaastika, joonistamine jne.) ei piisa enam. Keskk- ja kutseharidus meie aja mõttes oli aga siis riiklikult korraldamata. Sofistid hakkasid nooreid riikliku elu nõuete vastu ette valmistama eraalgatusel. Nad õpetasid riigiteadusi, filosoofiat, kultuurajalugu, mütoloogiat, elutarkust, grammatikat ja tõlgitsesid kuulsa kirjanike töid. Päämist tähelepanu omistasid sofistid siiski vaidluskunsti (eristika) arendamisele. Sofistid rändasid mööda maad, said oma töö eest korralikku tasu ja kujutasid endast meie aja mõttes, nagu seda iseloomustab Th. Gomperz oma filosoofia-ajaloos pooleldi professorit ja pooleldi ajakirjanikku.

Ajalooliselt on teatud määral äratanud tähelepanu umbes tosin sofisti. Kuulsamad neist on: Protagoras, Gorgias ja Prodikos.

Protagoras sündis umbes 485. a. e. Kr. s. Abderas, tegutses ligi 40 aastat rändfilosoofina, rännates läbi kogu Kreeka, peatus sageli Ateenas. Periklese soovil koostas ta 443. a. e. Kr. s. seadustekogu Thuria koloonia jaoks. Teda süüdistati Ateenas elu lõppaastail jumalakartmatuses, mispärast pidi säält põgenema ja uppus 70 a. vanuselt ühel ülesõidul Sitsiiliasse. Protagoras kui esimene

Kevadvetel.

*Taas tardunud vetes on hämmeldund kirgi:
jääd mürtsudes lõhkevad pildudes kilde
ja tormavad purustes paise ning sildu —
maa puhtele paotunud lätetes virgub.*

*Jõed kallaste kitsustest kerkinud üle,
luhtmaadele laiunud määratud järved —
neil sõidavad laevad ja ujuvad parved:
siin hõiskavad noored kevadpäikese süles.*

*Kuis väikseis nii vallatuis huisklevad röömud:
vesirattaid nad teevad ja tamme vee teedel;
päev päeva kõrval käib töö nende seadel.
Oi, milline päike neil silmades hõõgub!*

*Nad suklevad kevadvee vahuseil väljul
ja loovivad igatsuskoskedest alla
ning elavad ärkamisrõõmude vallas.
Näe, noortes on virgunud tegude algus!*

Aare Niinemägi.

sofist ja Sokratese suurim vastane, kes esimesena hakkas teadust õpetama tasu eest, teenis väga hästi. Ta sai ühe õpilase eest maksu meie rahas umbes 7200 krooni. — Gorgias oli pärit Leontinoist Sitsiilias, tegutses üheaegselt Protagorasega, elas aga sellest kauemini. Suri 109 a. vanuses Larissas. — Prodikas, kes elas V sajandi lõpul ja IV sajandi algul e. Kr. s., oli pärit Keose saarelt, tegutses samuti Ateenas rändfilosoofina.

Protagoras, Gorgias ja Prodikos avaldasid suurt mõju nii mitmelegi vana-kreeka aлександria kanooni loetava 10 kuulsama kõnemehe ande kujunemisele, kellest näiteks Isokrates õppis Protagorase, Gorgiase ja Prodikose juures, Antiphon oli Gorgiase õpilane jne.

Sofistide filosoofia osutus kahtlevaks ja vastuoksuslikuks senisele. Protagoras õpetas, et kõigi asjade mõõt on inimene, et kõik on igapähele tõde ja tõeline, mis temale näib sellisena. Seepärast olevat ainult isiklik ja suhteline tõde, üldmaksev ja asjalik tõde puuduvat. Ta tähendas, et igat lauset võib niisama hästi põhjendavalt jaatada, pooldada, kaitsta kui ka eitada, sellele vastu vaielda. Ta kirjutas kreeka jumalaist, et ta ei saa kindlaks teha, kas nad üldse on olemas või

mitte, samuti ka, kuidas nad on tekkinud. Protagoras oli esimene, kes hakkas õpetama grammatikat, eraldades lauseliikmeid, kõneviise jne.

Prodikos nägi jumalais taevakehade, elementide, maa, viljade jne. isikulist kehastumist (personifikatsiooni). Kritias nimetab jumalateusku kavalate riigimeeste leiutuseks, kes seeläbi inimesi kurjast heidutavad ja kasvatavad seaduste austamisele.

Sofistide tähtsust vanas filosoofia ajaloo käsitluses on sageli alahinnatud, välja arvatud vahest mõned üksikud tegelased, kes nende kaalukust alla kriipsutavad (näit. Hegel). Neile heidetakse ette, et nad on olnud pääliskaudsed teadusmehed, kes õpetasid tasu eest ja et nende poolt viljeldud vigurvõtted vaidluskunsti alal on loogiliste uurimuste varal ümber lükatud. Ometigi seisab sofistide tähtsus selles, et nad 1) populariseerisid teadusi, 2) löid vaimset elevust ja edendasid üldist kodanikuharidust, 3) panid aluse keeleteaduslikele uurimustele ja grammatika süvendamisele, 4) rikastasid kunstiproosat ja kõnestiili ja 5) arendasid vaidluskunsti omapäraste võtetega kõrgele tasemele.

Sofistide teeneid üldise kõnekunsti õpetamise ja arendamise alal ei saa kuidagi tähele

panemata jätta. Prof. V. Vindelband kirjutab: „Sofistid olid poliitilise kõneoskuse õpetajad. Nad õpetasid esijoones, kuidas hästi kõneldakse. Ja kui nad seejuures kujundasid kõnekunsti traditsionaalset kunstist teaduseks, pöördusid nad kõigepäält keeleliste uurimustele ja said grammatika ja lauseõpetuse loojajaks.“ Neil oli välja kujunenud oma väidete tõestamise ja ümberlukkamise, oponeerimise teooria. Tähtsamaks kui millegi tõestamist pidasid nad vastuväitmist, ümberlukkamist. Seda ala nad viljelesid eriti. Nende päämiseks taotluseks oli kõnelejaid osavate, kavalate ja üllatavate küsimustega viia segadusse, vastollu oma väidetega ja näiliselt sundida mõttetuile järeldustele, et siis kuulajaskonna silmis kõnelejat naeruvääristada. Kui sofistile näis olevat tarvilik kõneleja poolt esitatud väidet ümber lükata, siis võttis ta tarvitusele püüisjäreldused, pööras tõe nende abil valeks ja mängides kuulajaskonna tunnetega pani kõneleja narri seisukorda. Viljeldes keele tehnilisi abinõusid omistasid sofistid stiili kujukusele suuremat tähelepanu kui loogilisele ja asjalikule sisule ja sisulisele tõele. Seepärast moodustasid sofistid kõned endast nagu mingi dramaatilise ettekande ja võrdusid hääle deklamatsioonipala esitamisele. See meeldis hulkadele. Kõnekunst muutus sofistide silmis deklamatsiooniks ja stiil siirdus vormikultuseks.

Kõneteemade valikus olid sofistid meistrid, esitasid üllatavaid väiteid, väljendus oli väga kujukas, keel puhas, ilustatud. Väga stiilirikkad olnud sofist Gorgiase kõned, kes võttis kõnedes esimesena tarvitusele lauseliikmete kõlaliseltselt ühetaolise lõpu, s. o. riimi (kreeka keeles *homoioteleuton*) ja lauseliikmete vastavuse rütmi suhtes (*isokolon*). Huvitav on Gorgiase mõtteväljendus, et oraatori sõnad olevat veenvamad kui filosoofi väited.

Sofistide kõnestiili elustasid ka ühemõistetelised sõnad (sünonüümid), mida nad ohtrasti tarvitasid ja millega getutses iseäranis Prodikos. Teisendsõnade õpetuse (sünonüümika) rajasidki sofistid. Sünonüümideks kutsutakse teatavasti sõnu, mille üldine sisuline tähendus on üks, kuid mõni sõna neist omab erivarjundi, nagu näit. „vale, ekslik, ebaõige; uhke, kõrk, upsakas“ jne.

Sofistidele ei olnud tähtis õigus, vaidlustel esitatud näidete loogiline tulemus, vaid võit ja menu. Nad oskasid kuulajaskonna meeleolu ja poolehoidu häälestada oma kõneosavuse, löögivalmisoleku ja võitlusvõimega. Sofistide tarvitamine nõudis kiiret mõtlemist ja teravmeelsust ning sofistid arendasid neid omadusi suure hoolega.

Sellest hoolimata, et nii mitmedki vaidluskunsti vigurvõtted (püüisjäreldused, väärdjäreldused) on leidnud antiikajal tarvitamist ka mittesofistide ringkondades ja et sofistid ei olegi kõiki laialt tuntud pettejäreldusi leiutanud — on siiski selliseid võtteid hakatud nimetama sofistideks, sest et sofistid olid esi-

mesed pioneerid, kes vigurvõtteid põhimõtteliselt pooldasid ja hulgaliselt ka tarvitasid.

Üldtuntud sofisme on 3 liiki.

E s i t e k s sofistid, mis on rajatud petlikele ja vääradele küsimustele. Näiteks: „Kas lakkad juba kirpe tapmast?“ Eitava kui ka jaatava vastuse korral mõõndakse ikkagi, et tapetakse kirpe. Siia kuuluvad ka sofistid „hunnikjäreldus“ (*acervus*) ja „paljaspää“ (*calvus*). Hunnikjäreldus: „Kuipalju viljateri peab olema ühest alates, et nende kogus õigustaks kuhja (hunniku) nime?“ Või jälle: „Kuipalju teri peaks hunnikust ära võtma, et seda ei saaks enam hunnikuks nimetada?“

Paljaspää: „Kuipalju juukseid peaks kellegi pääst puuduma, et teda võiks nimetada paljaspääks?“

T e i s e k s tarvitati laialt ka sofisme, mis olid rajatud otsustusvigadele ja järelduse vääradele alustele. Näit.: „Mida pole kaotatud, seda omatakse. Saba sa pole kaotanud. Järelikult: sul on saba.“ Sama liiki pettevõi püüisjärelduste hulka loetakse ka tuntud *Achillese* ja *kilpkonna* võidujooksu sofist, milles väidetakse, et Achilles ei saa kilpkonna kunagi kätte.

Oletati, et Achilles jookseb 10 korda kiiremini kui kilpkonn, keda seepärast lubatakse 10 meetrit ennetada. Nüüd väidetakse, et Achilles ei saa kilpkonna kätte. Seda selgitatakse järgmiselt: kui Achilles on näiteks jooksnud 10 m ja saabunud kilpkonna stardikohale, siis on kilpkonn juba $\frac{1}{10}$ Achillese poolt kaetud maast edasi jõudnud, s. o. 1 m. Kui Achilles on jooksnud ühe meetri, siis on kilpkonn jällegi $\frac{1}{10}$ meetrit edasi jõudnud jne. Achilles ei saa kilpkonna kätte, sest et see on ikkagi $\frac{1}{10}$ sellest maast, mis Achilles jookseb, temast eespool. (Arendage seda edasi ja otsustage, mis sellest tuleb!).

Samade sofistide hulka loetakse ka „ringtõestamises“ (*circulus in demonstrando*), tõestuse viga, mis seisab selles, et näiteks A tõestatakse B läbi ja B omakorda A läbi. Näiteks: „Kus viibib praegu isand Tõnis Tõbras? — Sää!, kus neiu Liisi Vesivill. Kus viibib siis Liisi Vesivill? — Sää!, kus isand Tõnu Tõbras“.

K o l m a n d a s s e sofistide liiki kuuluvad pettejäreldused, mille lahendamisel on loogilisi raskusi. Tuntuim neist on „valetaja“ (mendaks): „Kui valetaja ütleb, et ta nüüd valetab, kas ta siis on veel valetaja või mitte?“ või jälle: „Kui keegi ütleb, et ta valetab, et siis ta valetab ja räägib ühtlasi tõtt.“ Siin sunnitakse vastane nõustuma vastuoksusliku väitega seeläbi, et see väide peitub juba eeldustes, mis ise tunduvad olevat õiged.

Väidetakse täie õigusega, et sofistid olnud teetasandajajaks suurtele filosoofilistele süsteemidele, mis kujundasid nende vastased Sokrates, Plato ja Aristoteles. Ja just mainitud vastaste kaudu ongi säilinud mõned katkendid sofistide kõnedest, kuna suurem osa neist on kultuurmaailmale kaotsi läinud.

A. K.

A. LAIKMAA. „Preili M. portree.“

Ants Laikmaa.

Kes meist ei tunne kunstnik *Ants Laikmaa*, meie lauluisa *Fr. Kreutzvaldist* kuulsa kujutuse „Kaugelt näen kodu kasvamas“ autorit, ning Tartu ülikooli audoktorit?

Väsimatu noorte annete koolitajana — oli ju Laikmaal meie esimene suurejoonelisem stuudio ehk kunstikool — on Laikmaal asendamatu aukoht meie noores kunstiajaloos.

Kuid ka isikuna, seltskonnas liikuvana, elavana on ta omaette isiksus, oodatud ja tere tulnud. Tema lood, jutustused ja naljad hoovavad elu ja julgust. On ta maha istunud, siis on tundi paar otsekohe möödunud, enne kui sul õnnestub sõna vahele poetada.

Kevadõhtust, -ööst jätkub vaevalt, kui juhitud Laikmaa jutukaaslaseks.

Kui Laikmaa oli poisikesena talvel lumes uusi jälgi ajamas ning kui ta siis kinni peeti ja kui talt küsiti: „Kuhu sa mööda hangesid ronid?“ oli ta näidanud ette oma koduõue puudele: „Otse puude suunas!“

„Just nagu ema!“ oli sellele vastatud. See pisi asi on tüüpiline Laikmaa suhtes. Täni-nigi lööb ta päa uhkelt püsti ja võtab tee ikka otse eesmärgi pääle! Ei mingeid kõver-

teid! Ei iial kõhklemisi, kas ehk seni käimata rajal ees pole ületamatuid takistusi.

Mitte eales tagasi kokkuda! see on ikka ja alati Laikmaa veendumus. Ja ta vihastab kohe, kui näeb teiste keskel kõhklemist ning argust. Noormehena läks ta jala Vigalast Düsseldorfis — kunsti õppima...

Ainuüksi see kõneleb juba palju. Iga noor oma edasipüüdeis võiks meele tuletada A. Laikmaa ettevõtlikkust ja väsimatust.

Kuid me teame iseloomustava loo ka ta vennast Bernhard Laipmanist. Kui sellele vene võimukandjate karistussalga juhi poolt rahva ässitamise eest määrati vitsanuhtlus — Bernhard Laipman oli õhutanud oma naabreid nõudma eestlastele õigusi ja vabadusi —, ei lasknud see end peksta ja palus, et ta peksu asemel maha lastaks. Ja nii see sündis.

Viimased aastad on A. Laikmaa viibinud maal. Tal on talu Taeblas, Haapsalu lähedal. Sinna ta ehitab oma maitse kohast eesti stiilis, elumaja, istutab selle ümber puid ja põõsaid, samuti teeveertele. Oma vanaduspäevad tahab ta nähtavasti veeta maa rüpes, elava looduse keskel, väljaspool hädä ja kurja.

A. LAIKMAA. „Mia padrona.“

Kevadel.

„On aga nüüd Peetri peremees endale lin-nast imelooma saanud!“ oli kõigi Ääreveere küla peremeeste, perepoegade ja sulastegi ühine arvamine, kui Peetri uus sulane asus särgita kündma.

„Vahest on ta nii vaene,“ oletasid ühed.

„Või nii ihnus,“ arvasid teised.

„Aga perenaine rääkind ju, et sel poisil on vast riiet,“ teadsid kolmandad, ning siis laotati abitult käsi...

Peerti sulane aga kündis endise rahuga, ohjad mitte kaelas nagu Ääreveres kombeks, vaid adrakäsi puude külge seotud; kogu üla-keha vabalt kevadpäikese kallistada. Ta näis olevat üsna vilunud ka töös, libedasti käisid käänakud ja korduskünd oli haruldaselt sile ja ühtlane. „Viska kas või kohe seeme pääle — ei äket ole vajagi,“ tähendasid peremehed, kes meiereist tulles olid põllust möödunud.

Ent iga uus asi ei ärata üksi tähelepanu, vaid ahvatleb ühtlasi ka järeletegemisele, ning otrade seemendamisel võis näha juba mitmel põllul palja seljaga seemendajaid. Alles need küll olid valged, ning erinesid nii ikkagi veel tunduvalt Peetri sulasest; ent kül-lap päike küpsetab needki Peetri sulase taoliselt pruuniks, lootsid nad ise, kui nahk oli õhtul hell ja valus.

Peetri sulane aga muigas, nähes siinset usinat järeleaimamist oma harrastusele. Mitte igal pool polnud see nii. Ja tema — Elmar Oks — teadis seda paremini kui mõni teine tema-ealine.

Sünnilt talulaps, olid teda kadedad sugu-lased koos emaga pärast isa varast surma kõverail teedel osanud talust välja ajada. Ema, kes enne abiellumist oli end elatanud õmblustööga, siirdus alistunult linna, et sääl endist ametit jätkates elatada ennast ja oma poega. Ei tulnud tal mõttesegi alustada protsessi ülekohtu vastu. Ent väike Elmar oli isatalust lahkudes pigistanud kramplikult rusikasse oma väikese käe ja töotanud: „Ma tahan neile veel näidata!“ Ei osanud ta küll üksikasjaliselt piiritella seda, milles see „näi-tamine“ seisaks, ent ähmase unistusena si-

gis ta lapsehinge trotslik ihk: jõuda omal jõul tagasi sellele tasemele, kust ta oli alla lükatud.

Üleelatud vapustused, samuti alatine kum-mardamine õmbluslaua kohal, kinnises ruu-mis, mõjusid aga ema tervisele ajajooksul rüüstavalt. Ta nägi, kuis poeg lõpetas alg-kooli ja astus keskkooli, ent keset selle õpin-guid tuli surm ja lõpetas ta vaevlemise. Nüüd oli Elmar üksi maailmas; vanemateta, sugulasteta, ainuüksi enda hooleks jätud. Ent ta ei norutanud.

Juba ema elades oli ta suviti maal karjas käinud, nüüd jätkas ta seda „suvitamist“ ju-ba tööpoisina ja sulasena. Ent talvelgi va-jas ta nüüd ülespidamist ega saanud see-tõttu enam jätkata õpinguid koolis, astudes talvel linna teenima. Poolelijäänud õpingud ei annud talle siiski rahu, ja nii astus ta järgmisel aastal õhtukooli, kus sai jätkata õppimist tööst vabal ajal. Pingutamist see nõudis, aga loodus oli Elmarile annud tubli tervise, mida ta igati püüdis arendada veelgi tublimaks ja sitkemaks harjutustega ja end karastades.

Kevadel, millal tuli Ääreveere Peetrile su-laseks, lõpetas ta ühtlasi keskkoolikursuse. Lõppeksamid ja muud sellega seoses olevad askeldused viitsid tal aega seekord kauemini tavalisest, nii et ta juba kahtles, kas üldse leiabki veel sulasekohta. Ent õnnelik juhus, et Peetri peremeeski oli viivitanud sulase kauplemisega, võimaldas Elmarile siiski selle. Ning ka peremees oli rahul, et sai korralikku sulase.

Hiline oder oli veel külvata, kui Elmar saabus Peetrile. Siin ei tunnud teda keegi, ning ise vaikis ta oma haridusest, leides selle siin olevat tarbetu avaldada. Ta oli tahtnud vaid oma sugulasile näidata, et põlatud „Min-na pojast“ saab omal jõul mees, oli nüüd tõusnud haridustasemelt neist kõrgemale, ent ikkas veelgi enam. Mida?...

Pühapäeva hommikul läks Elmar piimaga meiereisse. Nüüd polnud ta enam alasti, vaid kandis korralikku ülikonda, mis näis talle na-gu valatud selga, kuna lumivalgelt helkiv

särk palistas ta tugevat päevitanud rinda. Suure järjekorra tõttu tuli oodata, kuni sai piima ära anda. Tuttavad kasutasid seda aega omavahel jutlemiseks ja lõõpimiseks, kuna Elmarit alles võõristati. Nii oli Ääreveeres kord juba kombeks inimest enne eemalt tundma õppida, kui temaga kõnelema hakati, ning Elmar ei solvunud sellest, temagi alles uuditses ümbrust.

Lähenes siis meiereile noor neiu, vanker tulvil täis piimakanne, endal vaid vaevu ruumi tagumisel püürnurgal: Ajas hobuse platvormi ette ja asus nõusid maha tõstma. Elmar, tahtes olla mittepääletükki, vaatas, kas keegi läheb tüdrukule appi. Kui aga keegi ei läinud, siis lähenes ta ise:

„Lubage, vahest tohin teid abistada?“ küsis Elmar viisakalt.

„Oo, miks mitte,“ naeratas tüdruk, „palun“. Ja viimase nõu maha tõstnud, naeratas ta jälle ning noogutas pääd lausus Elmarile: „Täna teid!“

Tal oli meeldiv hääl, tal oli meeldiv välimus, ent kes oli ta ise, seda Elmar ei teadnud. Kas kohtab ta veel kunagi seda tüdrukut, mõtiskles Elmar, kui pöördus taas koju.

Peetri naabertalus oli vanaaegne kiigekoht ning selle juures tantsumuru, kus külanõored käisid lõbutsemas. Pühapäeva õhtul tuli Elmari sinna ja siis, seistes päältvaatajate seas, kuna osa noori keerles tantsumurul, nägi ta teda jälle — seda neidu meiereist. Tüdruk tuli Elmari juure.

„Tere!“ — „Tere õhtust! — Miks te tantsima ei lähe?“

„Pole tuju,“ arvas Elmar.

„See nüüd,“ naeratas tüdruk. „Teil kõik siin võõrad, ei tunne veel kedagi siin, vahest sellepärast.“

„Küllap jah — ega tunne ju teidki,“ naeratas Elmar.

„Oh, meie oleme päris naabrid,“ seletas tüdruk. „Mina olen nimelt Metsapalust, Peetri heinamaad on otse meie õue-aiast. Heinaajal tulete sinna heina tegema...“

„Või nii,“ rõõmustas Elmar. „Lubage siis esitella: Elmar Oks!“

„Meil siin küll palju sellest ei hoolita, aga siiski — Helju Vaik!“

„Täna!“ — „Aga kuis oleks ühe valsiga? On just daamide, vabandage — neidude valik,“ tegi tüdruk ettepaneku. „Palun.“

Tantsides valssi vestlesid nad palju. Elmar kuulis, et Helju on Metsapalu ainus peretütar, lõpetanud kevadel kodumajanduskooli ja nüüd isatalus — „praktilik“, nagu ta ise tähendas.

„See praktika-aeg osutub küll kaunis pikaks,“ arvas Elmar.

„Ei tea, kavatsen sügisel linna minna.“

„Linna, miks?“ imestas Elmar.

„Mis ma siingi teen, sääl ehk saan kuhugi majateenijaks.“

„Aga teie isal pidi ju olema talu, kui ma õeti aru sain, ning teie ise ainuke tütar — kas polnud nii?“ küsis Elmar.

„Seda küll, aga mis see aitab, koolis õpiti palju, kuidas olla ja teha, ent kodus on kõik hoopis teisiti ega oska neid teadmisi siin kasutada.“

Elmar raputas pääd. „Peaksite siiski katsuma,“ soovitas ta, „kui koolis õpitud teadmised kodus ellu rakendate, saate kindlasti mugavama elujärje, kui linnas majateenijana töötades, sest egas see linnaelugi kesteab kui kuldne ole.“

„Ega ma loodagi kuldset,“ nõustus tüdruk, „aga kõik sinna lähevad ja teiegi ju olite sääl.“

„Jah — ma õppisin,“ tuli nagu kogemata Elmari suust.

„Mida?“ tahtis tüdruk teada.

„Niisama,“ katsus Elmar vastusest kõrvalle puigelda.

„Mõnd ametit?“ ei jätnud Helju pärimist. Nad olid nüüd tantsimist lõpetades teistest eemale jalutanud. Elmar ei suutnud valetada, vähemalt sellele tüdrukule siin.

„Õppisin keskkoolis,“ vastas ta.

„Keskkoolis — teie vanuses?“ näis tüdruk kahtlevat. See oli Elmarile ebamugav.

„Käisin õhtukoolis, päeval olin töös,“ seletas ta.

„Ja nüüd lõpetasite?“ — „Jah!“

„Imelik, lõpetasite keskkooli ja tulite sulaseks,“ imestas Helju.

„Töö on töö,“ vastas Elmar, „mulle on talutöö alati meeldinud, kuna olen sündinud ja lapsena elanud maal.“

„Siiski on see imelik,“ arvas Helju. „Siin keegi noormees käis ka mõne aasta keskkoolis; nüüd on nii suur härra, et isa paneb talle hobusegi ette, kui noorherra läheb piima viima. Ja see on ainus töö, mis ta kodus teeb päälle õngitsemise ja küttemise.“

„See inimene peab olema kas purulaisk või pururumal, teisiti ei oska mina sellist käitumist seletada,“ ütles Elmar avameelselt. „Sääraselt parasiidina talus elada tähendab ju sama mis saagida oksa, millel ise istutakse.“

„On ju mõni nii lennanudki,“ naeris Helju.

Nad olid vesteldes teistest kaunis kaugele jalutanud ega märganudki, et neid silmitseti. Kui nad jälle tagasi jõudsid, algas parajasti uus tants, ning Elmar palus Helju tantsima.

„Kui ma aga oskan,“ naeratas tüdruk, kui nad läksid teiste hulka. Ja neid oli vähe, kes oskasid seda tantsu. Elmar aga juhtis Heljut hoolikalt ja osavalt, nii et tüdruk tähendas:

„Teie tantsite suurepäraselt,“

„Mitte paremini kui teie,“ vastas Elmar...

Kui pidutsejad ükskaaval ja paarikaupa lahkuma hakkasid, palus Elmar luba Heljut koju saata, ning selle saanud lahkusid nemadki.

Ümberringi õhkus kevadöö uimastavaid hõnge, tume taevast laotus pehme vaibana üle puude värskes haljuses latvade. Kusagil kaugele metsas laksutas ööbik, kui Helju ja Elmar sammusid üksikut metsateed, mis viis

V. Luhasoo.

Kevadised tuuled.

Tuuled puhusid soojalt.

Lustivere Harald istus värava ülemisel laadikal ja silmitses küla poole. Säält kuuldus vankripöörinat. Üle künka lookleval teel hakkas silma hobuselook. Tulijad olid Sepa omad. Vana Mihkel tõi tütre Leida koolist koju.

„Näis, kas tunneb veel,” torkas Haraldit mõte ja ta liigutas rippuvaid jalgu edasitagasi.

Madalamail kohtadel teel oli veel lobjakut. Vankri rattad sulisesid vees. Päike parajasti loojenes. Selle palanguis värvusid sõitjad veripunaseiks. Isegi valge hobune võttis pääle purpurist helki.

Mihkel keerutas piitsa. Hobune puristas ja kiirendas sammu. Lustivere väravast möödudes vaatas Mihkel mõne viivu väravalt istuva poisi poole, aga tüdruk kõrval, noka-ga mütsis, uuris hoopis teisale. Nii nad kolistasid peagi mööda. Poiss vilistas läbi hammaste ja hüppas väravalt maha. Sepa pool

Metsapallu. Nad ei kõnelnud palju, kuna mõlemal oli tegemist omade mõtetega; kumbki tundis, et siin pidi olema tegev mingi kõrgem võim, mis oli nad kokku juhtinud ning köitnud neid esimesest pilgust nähtamatute sidemetega. Kunagi varem polnud Elmar oma elus tunnud saatuse hoolitsevat kätt ega suutnud uskuda oma õnne nüüdki; aga ta tundis endas jõudu, suuremat kui kunagi varem, et seda siiski saavutada. Ja hoides Metsapalu õueväraval Helju sõrmi oma peos, ütles ta kindlalt:

„Nägemiseni!” — „Muidugi — me saame veel sageli kokku,” nõustus tüdruk ja punastas, nagu näeks noormees ta mõtteid.

Ent veel tükk aega pääle seda kui tüdruk oli kadunud majja seisis Elmar õueväraval. Ta ei mõelnud sellele, et oli seadnud endale sihiks saada kord taluomanikuks; ta ei mõelnud, et see siht täitub, kui ta kosib Metsapalu Helju: ta mõtles vaid sellele õnnele, kui tal oleks Helju — ei midagi muud rohkem!

haugatas koer. Parajasti kadus vanker värava taha.

„Näh, preiliks on läinud,” osatas Harald ja hakkas mööda aiatagust kraavikallast karjamaa poole sammuma. Mõnes kohas seisatas ta, lõi jalaga veeniresid paisutavad lumetõkked eest ja astus siis äravoolavaile ojadele järele. Õunaaia varjus oli veel porist kolakat. Sinna polnud soojad lõunatuuled saanud. Aga ülal juba silledasid lõokesed ja puude ladvus vilistasid kuldnokad. Kevad ligines iga sekundiga sammuvõrra...

Poiss süvenes oma askeldusse, nii et ei märganudki, millal Sepa väravast astus teele Leida. Tüdruku pisike mütsinokk sätendas viimaseis kiirtes kui tuletõrjujal.

„Ahoi!” hõikas ta ja hakkas maanteeäärseil kividel poisi suunas liikuma. Poiss pöördus aeglaselt tulija poole.

„On teil siim maal aga porine!” kiljus tüdruk, kivilt kivile hüpates.

Harald astus kõrgemale jääkolakale ja uuristas saapakontsaga auku.

„Näed, linnapreili ka maal,” viskas viimaks.

„Nägid ju õnnist,” osatas tüdruk. Ta seisatas laiemal kivil.

„Nojah, õnnist istusid maamehe kõrval, siis jäid nagu varju, aga nüüd hiilgad kui päike. Ja kividega oled ka harjunud. Ei meie siin oska mööda kive jalutada...”

„Aga tee on ju kole porine,” vabandas tüdruk.

„Ega sinu pärast hakata siis küllateed luuaga lihvima. Meil muudki teha. Linnas on kari kojamehi alati valvel, et niipea kui kübe lund alla kukub, siis löövad kärule ja veavad ära surnuaia taha...”

„Ära juba pilka! Sul on see vana jonn sees. Pole sa targemaks ühtegi läinud.”

„Einoh, või ma'nd sind seepärast pilkan. Aga see ju tõsi... Justkui ma poleks linnas käinud...”

Veidi aega ei tulnud juttu. Uuriti niisama veeniresid ja kuulatati kuldnoka õhtulaulu. Lõpuks arvas Harald kohaseks tähen-dada:

„Et noh, nüüd oled sa linnakaevu vett joonud ja nüüd siis oled suur preili. Tarkust pää täis, et oi-oi-oi!”

„Päh, ka mõni asi. Tead — ma ei tahagi õppida. Palju parema meelega oleksin maal.”

Sellist juttu poiss ei tahtnud uskuda. Veidi altkulmu tüdrukut piiludes ühmas:

„Mida juudast sa siin pääle hakkad! Tööle või? Ei, sellest ei tule midagi välja. Sinusugune ei passi muuks kui sulepääd peos hoidma... Peen nagu õlekõrs.”

„Oh-oh!” hüüatas tüdruk. „Ära arva, et ma siin saamatu olen. Vaat koolis, — no kui sa aga kuuleksid kord. Alati vastan mänki.”

„Nojah, säääl küll,” nõustus poiss. „Kool on kool ja talu on talu.”

„Kuis keegi arvab,” vastas tüdruk. Ja seega neil seks korraaks jutt lõppeski. Aga mõni päev edasi, üsna pühade eel, kui suuremad veed olid juba jooksnud ja kraavipervil võis vabalt hulkuda, sattusid nad põldude rajal uuesti jutule. Harald pildus suurveest kantud vähemaid kive ja puutükke orasepõlult tagasi penrale.

„Jõudu!” tervitas Leida.

„Kulub ära,” kinnitas poiss muiates.

„Näha kohe, et peremees,” osatas tüdruk.

„Einoh, ilmingimata,” itsitas poiss. „Kas ei taha perenaiseks tulla? Ah?!”

„Sa ise arvad, et olen kui õlekõrs.”

„Eks siis või igapäev kilo kaerajahu ära süüa, see annab juure.”

„Mine oma jutuga!” Seepäälle naersid mõlemad.

Aga kui tükk aega oli mitmest asjast juttu tehtud, küsis tüdruk areldi:

„Kuule, kas sa ikka tõsiselt mõtled, et sihuke kui mina ei kõlba muuks kui sulepää-hoidjaks?”

Poiss jättis töö pooleli. Ta mõõtis tüdrukut arvustava pilguga.

„Kas see sind huvitab?” küsis siis.

„O-jaa, ma tahaksin seda hirmsasti teada.”

„Naljakas, mida kõike naised teada tahavad,” imestas Harald. Siis ta pühkis mullased käed püksireiel puhtaks ja istus kivile.

„Ma istun ka?” küsis tüdruk.

„Las käia.”

Kui ka tüdruk oli istunud samale kivile, küsis ta varsti:

„Aga ega's mina veel naine ole?”

„Tohoh, arvad, et mees või? Üks tüdrukuplaanak või naine — see on kõik üks kama. Meie Jüri ütles alati, et kõik naised on ühesugused piakuradid.”

„Kes see Jüri on?”

„Noh, sa's ei teagi veel. Meie uus sulane on Jüri.”

„See on rumal sulane. Aga vaat, mina küll piakurat ei ole.”

„Sina, sina pole veel midagi, üks tühipaljas Sepa Leida, see on kõik. Aga las lähe

veel mõni aasta mööda, näis mis siis on,” seletas poiss.

„Pole ma ühtegi tühipaljas. Terve Sepa talu on minu.”

„Mis sa selle taluga ikka teed? Sinusugune peab ka mõnd talu! Isegi popsikohaga ei tule sa toime!”

„Küll tulen!”

„Ei tule!”

„Tulen!”

„Ära ilmaaegu riidle! Ainult mees tuleb toime.”

Vaikus. Sooja lõunatuult hoovas istujaile näkku. Tüdruk toetas käe põsile ja jäi oma kodu poole vaatama. Säält kuuldus hobuse hirnastus.

„Isa tuli veskilt,” sõnas poiss.

Tüdruk ei vastanud midagi. Nüüd nägi poiss, kuidas paar pisarat valgus ta silmist põsile. See tundus poisile kummalisena. Seni oli ta harjunud nägema nutvaid tütarlapsi siis, kui vanemad andsid neile vitsu. Aga mispärast võis Leida nutta? Järsku hakkas tal tüdrukust kahju; umbes niisugune tunne oli kui ema peksaks mingi süüteo pärast kassi ja see haledasti kräunub.

„Kuule, Leida, ära ole laps, et tõinama hakkad! Ma usun seda küll, et sa taluga hakkama saad,” lohutab ta. Aga see andis teise pisaraile veel hoogu ja peaaegu nutt kurgus vastas tüdruk:

„Aga sina seda ei usu. Sina arvad, et sina ükski sellega toime tuled.”

„Ma ei arva ühtegi nõnda. Ma ütlesin seda seepärast, et sa linnas õpid. Kõik, kes keskkoolis käivad, ei taha talust pärast enam teadagi.”

„Ma ju ei õpi keskkoolis...” pahvas tüdruk.

„Tohoh, aga sul sihuke nokaga müts.”

„See on kodumajanduskooli müts...”

Nüüd oli Harald viivu vakka.

„Tähendab,” algas ta, „sa siis õpid kodumajanduskoolis?”

„Muidugi.”

„Nojah, ja kust mina seda teadsin. Kõik arvasid, et Sepa Leida on juba ülikoolis...”

Tüdruk muigas läbi pisarate.

„Eks see oleks tore olnud,” täiendas poiss.

„Midagi see poleks tore olnud. Inimesed ei tea midagi, muudkui arvavad... Ma ei lähe üldse ülikooli. Säält koolist ei saagi ülikooli.”

„See on iseasi,” kinnitas Harald. „Siis lepime otsekohe ära.”

Kevadtuul kuivatas tüdruku pisarad. Varsti nad hakkasid jälle ilmast maast juttu ajama. Kui nad hämariku saabudes üksteisest lahkusid, arvas tüdruk kohaseks tähendada:

„Suvel käin ka leeris ära.”

„Siis vaatame, mis edasi saab,” viskas poiss.

„Sind ma juba tean,” itsitas Leida.

Kui saabuavad lihavõtted...

„Ära roogi õue ühti, ega veel kevadet tule!“ naljatas Mägila Eedu, kui nägi öde Maretit õue talisest rämpsusust puhastavat.

„Kuhu ta jääb, et ei tule?“ naeris Maret vennale vastu, tõstes hargiga märga prahti hunnikusse. „Imelik jah, kust see talv selle prahti õue toob; sügisel rehitseti õue enne lumetulekut puhtaks, nüüd prahti täis, et vea hobusega; ja kui tuleb veel lund, viimati tuleb siis prahtigi jälle...“

Ja näe, üks teisel-kolmandal päeval tuul pöördunudki põhja ning lõotsudes säält päeva, hakkas taas lundki poetama.

„Küll on kurivaim!“ siunas Eedu. „Paneb veel pühad mokka, sest mis kevadpühad need on — lumega.“

„Pole viga,“ lohutas Maret, „rahval veel heinu ja puid vedada — las toovad need enne ära. Ja ega's enne sooja tule — nagu vanarahvas ütleb — kui külm ülalt alla ei tule. Küllap see lumi tuligi teisele järele ning pühiks jõuab ta veel äragi minna.“

Ning polnudki talvel pikemat püsi kui nädalapäevad. Siis pöördus tuul lääne kaudu tagasi lõunasse, taevast selgines ja vastasandunud lumi sulas püikesepaistel nagu seebivaht. Pühiks jäi aga veel üle nädala...

Püikesepaistelised päevad löid kõikjal kevadmeeleolu. Eedugi aina vilistas või laulis, kui toimites koduõues põllutööriistade ja viljaredelite korrastamisel või tarbepuude koorimisel, milliste tagavara ta igal kevadel täiendas, et oleks tarbe korral kohe käepärast võtta nii reha- kui hargivart, vikati-lüht või muud. Ka kanalas ei lakanud nüüd häälitsemine kunagi; kanad püüdsid sääl üksteise võidu kuulutada oma saavutusi, või vähemalt selleks lubadusigi anda, kui nad liikudes häälitsesid: „Oot-oot-oot, oot-oot-oot!“ Ning sekka teatasid kuked, et nemad on ikka veel peremehed majas: „Kelle-see-riik?“

Õuele laskis nüüd püikesepaisteliste päeviga Maret kanakarja. Uhke oli siis vaadata, kuidas lõkendav punastes harjades kari vilkalt siia-sinna kiirustas, hoolikalt otsides maapinnalt söödavat, võttes appi kaks rehit-

sevat jalga, kui ei piisanud enam nokast. Nemad olid ju nüüd päevakangelased oma toodanguga milleta lihavõtted poleks ju mõeldavadki. Ent uhkusega mõtles Maret kanu vaadates sellelegi et ta veel kunagi möödunud talvel polnud tarvitsenud küsida raha Eedult — kõik vüikesed väljaminekud olid kaetud kanakarja tuludest. Ning siis meenus talle olukord isatalus, kus oli vahel tegemist manade kogumisega omagi pere tarbeks kevadpühiks... Jah, pühad, lihavõtted-kevadpühad, need meenuvad nüüd igal sammul. Maretil pole küll kedagi peret — vaid kahekesi vennaga nad, kui mitte arvestada küllalisi — ent temalgi kipuvad eelpühised pikad päevad napiks jääma. Ent rõõmugi on neis eelpühiseis askeldusis, nendeta nagu poleks mõeldavgi perenaise õige pühade-meeleolu, sest valmistada midagi tavalisest maitsevamat teiste ja enestegi jaoks — juba see ise valmistab rõõmu. Ning Maret'i soov on valmistada kõike „maitsevat“ õige mitmekeselt ja mitmes varjundis. Ja küllap siis on pühade ajal mahti puhkusekski, kui on kõike varem varutud, tulgu küllalisi või tulemata. Ning Maret toimitseb kõõgis otse hoole ja armastusega pottide ja pannide keskel.

„Just nagu pulmade vastu valmistad,“ naerab Eedu kõõki tülles, kus mitmesugused lõhnad juba suu vesiseks võtavad.

„Anna enne mahti sulle pulmi teha, üks siis näeme, kas nüüdne on midagi pulmade vastu,“ lööbib Maret naerdes.

„Katsu ise enne teha, sul eesõigus,“ ajab Eedu vastu.

„Kes siis veel sulle pulmi teeb,“ kahtleb Maret, pean ikka sinu enne naisele panema, üks siis ole endalgi aega mehele minna.“

Ent samas ta tõsinebki juba, kuna see teema on hell käsitella, ta on ju vanatüdruk juba ja... ah, mitte sellele mõelda, mitte nüüd, siis kõrbevad veel praed ja pudrud! Armanud on halvad kokad ja pettunud armastajad veelgi rohkem...

Esimesel pühäl ruttab Maret kirikusse varahommikusele jumalateenistusele, nagu see

tal kombeks ju varasest lapsepõlvest, millal kirik asetseb n. ö. õueaia taga. Mägilalt on kirikusse küll hulk maad, ent seda lühendab raudtee, sest hommikune rong viib parajasti varase jumalateenistuse alguseks alevisse, kuna teisega pääseb süält tagasi.

„Kristus on üles tõusnud!“ See igivana evangeelium kumiseb Maretil veel kõrvus, kui ta pärast jumalateenistust tagasi jaama ruttab. Ning ta mõtiskleb endamisi, kui sobivalt see kuulutus vastab praegusele ajale looduses: üks toimu looduseski nüüd suur uuestisünd, ülestõusmine pikast talveunest, vallates inimhinge suure kirjeldamatu rõõmu ja õnnetundega — jälle on kevad, jälle ärkab kõik! Aleviaedades õitseb juba esimesi kevadlilli, tänavail jookseb kilatsevaid lapsi, kerges rüetuses — siin näikse kevad juba saabunud, kuigi metsade varjus leidub veel lund. Aga pole viga, küll saabub külalegi kevad ning kestab hoopis kauemini kui siin ja — linnades... Jaamas kohtab Maret koduküla tüdrukuid, kes ka olnud kirikus ja ootavad rongi.

„Aga mina teid ei näinud,“ imestab Maret, „ja kirikus oli ometi vähe rahvast.“

„Vähe?“ imestavad teised. „Lõhki tahtsid selle karbi ajada!“

Ning nüüd selgitatakse arusaamatus: tüdrukud on nimelt käinud hoopis „vene“ kirikus, kus veetnud peaaegu terve öö. Loomulikult mitte mõnd äratust otsimas ega palvetamas, vaid „teatrit vaatamas“, nagu nad tähendavad ise.

Maretile ei meeldinud see väljendus, talle tundub sündmatuna pidada teatrits kohta, kus üks osa inimesi käib usulise hardumusega palvetamas ja usulisi elamusi hankimas, talle ei näi sobivana naerda teiste inimeste usuliste kommete üle. Seepärast ei tõmba teda kaasa tüdrukute vadistamine oma õistest seiklustest; ning ta hingab kergendatult, kui vurab jaama ette rong, mis viib nad kõik koju.

Kodujaamas vast selgub, et rongis on olnud veel teisigi „kirikulisi“, muude seas jõuk poolpurjus poisse, kes olla nende endi jutu järgi öösi vene kirikus vähemalt viitkümmet tüdrukut suudelnud ja püüavad seda arvu nüüd suurendada. Tüdrukud on aga vilkamad ega lase seda teostada. Maretigi juure tükib üks poistest sooviga „saada üks musu“, ent Maret tõrjub ta külmalt ja kindlalt eemale. Teda ei suuda joobnute kentsakas käitumine ja kõnelused isegi naerma avatella, pigemini tunneb ta piinlikkust, vaadeldes neid kui inimesi, kel nagu polekski silmi neid ümbritseva looduseilu mõistmiseks. „Kui nad tajuksid suurt ülevat uuestisündi, mis toimub kõikjal looduses, kas nad siis pühitseksid seda enda uimastamisega?“ mõtleb Maret. „Miks nüristatakse oma meeli, nagu pagedes kõige selle ilu eest, mida pakub kevadine loodus nii ohtrasti, et seegi juba joovastab?“ mõtiskleb ta endamisi, kui tõttab kodu poole, väikesesse Mägila tallu, kus ootab teda vend kaetud kohvilaua taga...

M. Suveste.

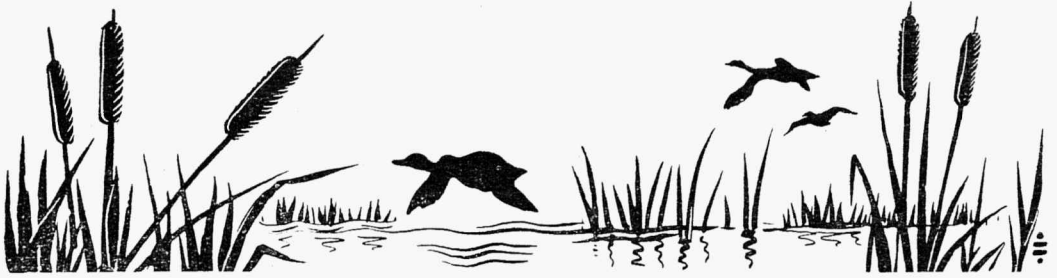

Kol. A. Jaakson, haridusminister.

A. Jürima, Põllutöökoja esimees.

Sharžid valmistanud Johannes Kangro, Viru-Maidla Maanoorteringi lüige, 16 a. vana.

Villem Luhasoo.

Suurvee vang.

Mäe rinnakult põliste mändide ja kuuskede juurtelt sulasid jääkolakad ja lumepahmakad. Pisikesed veenired uuristasid teed kallakut kaudu orgu. Madalate kuuskede ja kadakate alt seltsis esimestele niredele lumekopradega segamini soovett. Veenired läksid üha suuremaks ja ühinesid heinamaade rajal asuva majahüti taga parajaks ojaks. Sulinat ja vulinat oli palju, kui suureks paisunud vood trüvisid lattaria tagant mööda kitsast kraavi alla Andresearu jõe poole. Vahel kadus vesi hoopis lume alla, aga mõne meetri tagant ilmus ta uuesti nähtavale ja võttis kiirust aina juure.

Päikese soojal paistel muutusid kõrgemad kohad heinamail ja metsa ääres kahvatu-halliks. Õhus oli tunda maa esimesi hingamisi, millele lisandus vaigu- ja vana kuhu lõhnu.

Jõe kohalt tõusis auru. Vesi paisus silmanähtavalt. Hommikuks oli suurvesi tõusnud üle kallaste ja ujutas järvena madalaid heinamaid.

Õhtu saabudes läks taevaskahkjaspunaseks ja vees peegeldusid pikad varjud. Üle jõe asetsevas metsaaluses sätendas vesi halja terasena ja kuhjalustest olid järele jäänud vaid pikemad äärtoed ja vardad. Kraaksudes lendasid külla poolt vareсед, peatasid mõne viivu teivaste otstel, nagu aru pidades ja kadusid siis mustavasse metsa. Kaiu järvest üles ujuvad havid keerlesid üsna maha lähedal ja löid tasaseid laineid lattaria-taguses kraavis.

Veeväli üha laienes, kui algas ka lõunapoolt, Välgijõrgendikelt ja soodest vee pääljooks.

„Ei nüüd põle siit lootust mitmel ajal välja saada,“ lausus siis Metsa Kristjan ja vaatles mõtlikult, kuidas prahisegane laugvesi aeglaselt hakkas vallutama majahüti ümbrust.

„See on iga aasta nii,“ vastas sellele kui trööstiks Kristjan teinepool Leenu.

Aga Malle ei lausunud vanemate lühikese dialoogi kohta sõnagi. Tema istus tagatoas

pisikese laua juures ja vaatas unistades lajuvale veeväljale. Kui ta nii pisut kauemini istus ja oma mõtteid mõtles, asus ta hinge imelik igatsus, millest ta ei saanud isegi öieti aru: mida igatses, kuhu tahtis pääseda või mida ette võtta. Aga igatsus oli olemas. Oli olemas sel määral, et ta ei suutnud vahet teha, kas oli suurvee ajal ilusam ja kaunim või pidi see suurvesi hoopis ära kaduma, et võis kuiva jalaga pääseda metsa piirini, kust algas kõrgem maastik. Ka siis, kui pohnud suurvett, kui laulsid metsas tuhanded linnud ja lõhnasid heinamaal ja kraavipervel ilusad liljed ning levitasid võimsalt uimastavaid aroome sirelid ja toomingad, — tõusis vahel, töö vaheaegadel, kui oli mahti mõtlemiseks ime-lik igatsus. Aga siis oli igatsus teissugune. Või jälle sügiseti, millal raksusid ja oigasid võimsamadki puud suures tormis ja värisesid haavad jõekaldal, ja tinahallis taevas ujusid aeglaselt ärarendavad rändlinnud. — Ka siis tõusis igatsus, mis erines kõigist teistest igatsustest, sest see oli nii algupärane, nagu ei ükski teine. Vägisi tikkus hing ründajatega kaasa minema. Oleks kas või kõik sinna paika jätnud ja ühes kurgedega kaugele randadele kihutanud. Aga ega inimene ole mõte! Tuli vaid soovida neile reisijaile hääd teed, et nad tervitaksid kaugeid, siniviirulisi hõberandu ja tuleksid üsna pea tagasi.

Aga kui hakkas järele andma vali pakane ja lakkasid tugevad tuisud ning märgatavalt vajusid hanged, — siis kiskus huul nõrgale mügele, sest siis oli oodata üsna pea külalisi kaugele maalt. Nad küll ei jutustanud inimestele põnevaid ja kaasakiskurvaid reisirugusid, kuid süiski nad oleksid nagu midagi kaasa toonud. Öieti see „midagi“ oleks ilma nendetagi tulnud, kuid nüüpea kui vilistas vahtraoksal esimene kuldnokk, ütlesid kõik, et näe, kevad tuleb! See tõi rõõmu ja elu. Vanad tundsid endid hulga nooremaina, noored arvasid, et elu alles algab ja hoidsid kätt rinnal, et tunda, kuidas süäl tagus ja värises see igavene kell... sest kevad on uue elu aluseks.

Kevadel tahab iga inimene midagi ette võtta. Väljast kostvad hääled ei anna mahti toas istumiseks. Mõte ajab teist taga. Tuleb aina tegutseda, sipelda kärbse moodi, igat pähetulnud plaani alustada, kuid ühtegi pääle söömise-joomise mitte lõpetada. Sest niisugune on kevadine igatsus kõigi oma tujudega.

Kui Malle istus laua taha, et natuke lugeda, siis võttis ta varsti pliatsi pihku, et kirjutada. Aga samas tõusis käsi ühes pliatsiga vastu põske ja pää sumises mõtteist. Ta pilk kiindus vette, just sellesse hütti ümbritsevasse, mis oli kui kodune arest, et inimlaps ei pääseks välja ühest punktist. Istugu sääl, kus ta on... Mõned ütlevad, et see on suure saatuse tahe, et ärgu keegi püüdku muuta elu teissuguseks kui see on, ega ärgu keegi arvaku, et see on teisiti võimalik, sest igal inimesel olla oma saatuse ette määratud. Aga teised ütlevad: iga inimlaps on oma õnne sepp! Kuidas aga keegi selle oskab välja taguda, nii ta on.

Malle igatses külla, teiste noorte hulka, kuid suurvee ajal polnud see võimalik. Seepärast istus ta sõnatult. Ta sai aru, et jutt on sin üleülgne.

Järve poolt liikus paat. Sõudja istus kummargil, seljaga ettepoole ja liigutas aeglaselt aere. Pikad varjud virvendasid sogasel veel. Muri hakkas haukuma. Tal oli nüüd põhjust. Metsa inimesed ruttasid vaatama.

„Kalapüüdja!“ ütles Kristjan.

„Metsavahi Mart“, tähendas Leenu. Vanad vaatasid veel viivu ja kadusid tagasi tuppa. Mallet lübis tasane värin. Nõrk puna tõusis põsile...

Sõudja lakkas sõudmast ja kätt valguse kaitseks laubale tõstes hakkas silmitsema Metsa majadekobarikku.

„Ahoi!“ hüüdis ta ja laskis kuuldavale pika vile. „Malle!“ Ja siis suunas ta paadi otse maja poole. Vesi sulises. Kolksatades randus paat otse purde ääres.

„Eh, siin sõida kas või tuppa!“ naeris poiss purdele ronides. „On teil aga lusti ja laulupidu! Kalad sulistavad ukse ees!“

„Jah, aga kätte ei saa“, vastas Malle.

„No kui püüda, eks siis saa kah,“ arvas Mart. „Aga on siis täna aega. Täna on kaivas hoopis midagi muud.“

„Sa ju pühapäeva-mundris!“ itsitas tüdruk. „Ja meie arvasime, et püüad kalu.“

„Eks ma neidki püüa“, muigas poiss. „Painin lipsi ette, et siis ehk meeldin kaladele paremini“. Sellele ei teadnud Malle midagi vastata...

Kristjan astus lävele. Temagi uudistas poissi selle riietuse pärast.

„Pidule lähen“, sõnas poiss lõpuks.

„Tohoh, või pidule? Tõsiõige jah, täna ju pühapäev.“

Poiss näppis kuuenööpi. Jutt ei tahtnud edeneda. Aga siis kui Kristjan asus paati lähemalt uurima, küsis poiss, kas ka Malle ei tahaks kaasa tulla.

„Ah meie tüdruk või?“ uuris vana, nagu ei oleks ta hästi kuulnud. „Ei-noh, kui tüdruk tahab, eks ta's mingu pääle. Ta nüükuinii saab siin kodus sitsida küllalt...“

See oli selge jutt. Malle ruttas riietuma. Mehed alustasid uut vestlust. Ka Leenu tuli välja ja pistis parajas kohas mõne sõna nende jutu sekka.

„No kae, et sa mul tütre korralikult tagasi tood!“ ähvardas ta naljatoonis, kui noored ronisid paati.

„Näis, näis“, muigas poiss, „kas toon või ei toogi.“

Vee sulisesed hakkas paat liikuma. Vanad seisatasid lävel ja vaatasid noortele järele, kuni paat kadus mäerinnaku taha, suurte kuuskede varju.

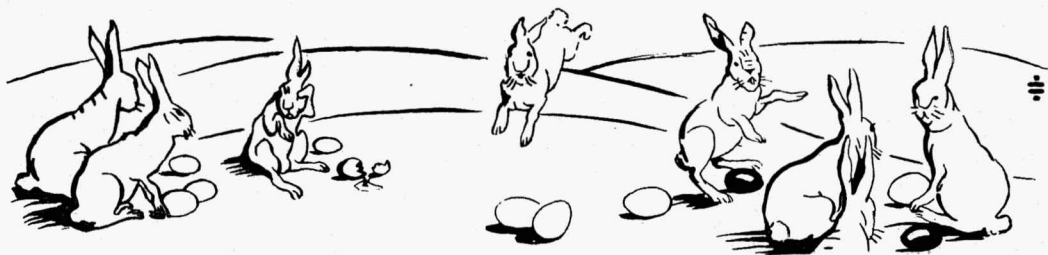
„Teab, kas toobki tagasi“, algas Leenu.

„Kus ta's jääb?“ ühmas vana.

„Oli sihuke naljakas...“

„Eks neil ole omad jutud ja omad plaanid... noorte asi. Aga tüdruk paistab teise-ga kõvasti mestis olevat...“

Muri haigutas. Haug lõi üsna purde ääres sabaga laksaku. Vesi virvendas viivu... Õhturahu levis üle laia veevälja...

J. Kaup.

Inimesed Issanda teedelt.

(Järg.)

Valdu nägi, kuidas üle jõe avati kirikutorni luugid. See paistis siia mändide alla päris selgesti. Ja parajasti tuli väljavahe- teed vana mees noore heledas suvekleidis tüdrukuga, — tuli otse siia, mändide poole. Kui üle jõe hakkas siis kohe kumisema ka kirikukell, paljastas mees päa ja seisatas. Sellest tundis Valdu tulija — see oli Parmu Tõnis ise, Nükkküla suurima talu pärispere- mees, sest ainult temale Nükkkülas kuulus see imelik teguviis, oli kuulunud aastaküm- neid — nii kaua kui mäletasid kahe küla vaenujalal olevad naabrid.

— Imelik mees nagu ikka, ütles Valdu enesele, silmitsedes huviga neid kaht säääl põldudevahelisel Parmult tuleval teel. Ja kui ta siis kobas mälestust, meenus talle taas juhtumeid aastate eest.

Kuigi just Tõnu algatusel ja toetusel oli Nükkküla saanud kõrgetornilise palvela, oli Tõnu siiski alati heldimusega silmitsenud naaberküla kirikut, kui säääl kumisest torni- kell, eriti aga siis, kui kumedalt-kurvalt heli- seva tornikella leinalisel saatel väikese kiriku juurest pikk hobusterida juhtus venima kiri- kust arvata pool tugevat kilomeetrit eemal asetsevale kalmistule. Siis oli Tõnu ikka pal- jastanud päa ja seisnud seni, kuni puusärk oli kantud sisse kalmistuvärvast. Kui tal- le sellistel puhkudel vaadati küsivalt otsa, vastas Tõnu nagu vabandades: „Peab aus- tama Issanda teedelt äraminejaid...”

Pika puhu seisis Tõnu nüüdki paljapäi, ja tütarlaps ta kõrval noppis paar õit põlluvil- jast. Siis jätkati teed kuni teeristini, kust Tõnu pöördus paremale, popsimaja juure, ku- na tütarlaps helekirjus suvikleidis lähenes männikule.

Valdu ei teadnud täpselt, kumb Tõnu tü- teist, Maire või Leeli, on too tulija, kuid talle oluaks see ka ükskõik. Mõne aja vaatles ta lähenejat, siis köitis pilgu väike oravapöeg männiladvus, kes ei osanud veel hästi hoida männikäbi. See tegi Valdule nalja, ning al- les siis pööras ta pilgu oravalt, kui läheduses

mändide all pröksatas oks, — pööras siiski pilgu nagu juhuslikult, huvitult, tähelepanu veel käbide kukkumiskõpsatustel metsa all.

Võõrast nähes seisatas tüdruk, nagu kõh- les, näppis rukkilille käes ega teadnud, mi- da teha tolle istuva võõra mehe ees. Vaiki- des silmitses Valdugi tulijat. See oli pikk ja sale, valgepäine, pisut tumedamate kulmu- joontega tüdruk, kelle suuris silmis näis ma- gavat pehmet imestust.

Siis järsku tõusis Valdu ja naeris — kõ- vasti ja südamest, nii et tüdruku suured sil- mad avardusid veelgi ning nende omanik taandus mõne sammu. Valdu naer oli nii ootamatu ja imelikult võõrastav, veidi kohu- tav ehk koguni.

— Ärge siis kartke ometi! ruttas Valdu lohutama hirmunud tüdrukut. Ta oleks ni- metanud selle nime, kuid praegugi ei tead- nud ta seda. — Olen Looprelt — Valdu, noh! ütles vaid.

— Loopre Valdu... kordas tüdruk mitte- midagiütlevalt, ikka veel haaratud võõras- tustundest. — Aga miks... miks te siis nae- rate nii — siin, meie männikus?

Nii küsis tüdruk ja pööras siis näo tei- sale, sest vaevalt lõpetanud lause, ta mõistis, et ei pidanud küsima nii. Teab, mida ar- vab mees seesugusest pärimisest!

Kuid Valdu ei arvanud midagi. Ta vaid naeris jälle, tähelepanemata kaaslase kohme- tust, — naeris nii, nagu polnud näernud enam aastaid. Mõnus muretustunne kobas ta südame ümber. Ta tundis järsku sama- sugust muretust, nagu oli tundnud pikkade aastate eestki siin-mail, veel üsna noorena.

— Tjaa! sai ta lõpuks uuesti sõnadele, — väike oravapöeg tohib — näe, vaadake teda säääl ülal! — toimida oma äranägemise jä- rele, harjutada, mida soovib ja vaadata sin- na, kuhu tahab; aga inimeselaps ei tohi käsu vastu, targutas Valdu.

— Isa võib vaadelda Vembusauna kiri- kut, aga tütar peab noppima — rukkililli, sil- mad maas.

Tüdruk punastas jälle, tahtis midagi vastata, kuid Valdu haaras ta pehmest kõhnast käest.

— Tulge, istuge siia kivihunnikule! sun-dis ta. Pisut tõrkudes nõustus tüdruk. Ja kui nad olid niiviisi istunud puhu, vaikides ja üsna lähestikku, meenutas Valdu järsku:

— Väikesena te ronisite tihti õueväravale, otse selle kõrgeimale pulgale, ja jälgisite kaua Nükkaküla taga puhkama heitva päikese õhtuvalguses sepaääsina hõõguvaid kirikuaknaid Vembusaunas. Küll kärkis Tõnu, saates teid siia männikusse, sest päike pidi minema magama siin kuski heinamaades ja siit võinuksite näha teda paremini. Aga saatnud teid, lapsi, ära, jäi ta ise vaatama sinna, — ja Valdu osutas tõstetud käega kirikule. — Teab, kas ronite veel õueväravale, — nii, üsna salaja? lõpetas ta naeratades.

Naeratas ka tüdruk, sest need noorpõlve-mälestused olid talle lähedased ja hellad. Kui nüüd Valdu, see imelik võõras, neid meenu-tas, siis tundus temagi lähedasemana. Sobis pikkamööda juttki enam, kadus võõrastus.

III

Need olid üsna uued päevad, mis algasid Valdul sünnikodus. Noorusmaa oli siin püsi-nud. Samad olid hooned, samad kiviaiad kahel pool karjateed, samad kõrged kuused — pisut ehk kõrgemad küll kui aastate eest — karjamaal, samad kivised põllud. Noid kive asus ta nüüd hävitama, purustama ja pihustama, teostades isa kunagisi unistusi. Tükikest rabagi kavatses kuivendada. Juba esimesel nädalal haaras ta kavatsusist, käis ringi ja plaanitses nagu inimene, keda on hoitud pikki aegu eemal tööst ja tegevusest.

See andis tööd sitkele mehele, kuid val-mistas ka rõõmu — rõõmu Valdule endale ja isatalu peremehest vennale, rõõmu ja kerget salamuret vana ema hoolitsevale südamele.

— Teed endale liiga, kartis ema, astudes Valdule puhtaks korraldatud aita, kus see parajasti midagi luges.

— Liiga teen — millega? pani Valdu raamatu kõrvale ja vaatas ema kortsulisse näkku.

— Eks nende — kivinärakatega!

— Ei need tee midagi! rahustas Valdu ja vaatas aidanurka, kus kaeblikult pirises tohutusuur kärbes võrgupüünis.

— Võtavad ristluud ära, arvas ema ja ohkas. Siis ta vaikis. Mõõdus minuteid, ku-ni ema osatas nagu muuseas:

— Olid käinud Parmu Leeliga jõel ja säääl männikutagusel heinamaal.

— Käidi jah mõõdunud pühapäeval, vas-tas Valdu endamisi küsimust imestades. — Saimme männikus juhulikult kokku ja läksi-me siis koos.

— Noorte asi! nõustus ema, siludes vol-dikesi põlles ja istudes aida kõrgele trepile.

Kui ema hulgal ajal ei alustanud enam juttu, tahtis Valdu võtta uuesti raamatu, kuid just siis lausuti trepilt:

— Näe, Vembusauna õpetajahärra käi-vat ikka vahel jõel õngitsemas ja eks see Leeligi olevat siis kaldal.

— Soo! imestas Valdu. — On see õpetaja siis noor? küsis ta.

— Eks ta nii sinu eas, oma kolmkümmend kolm-neli, või mis mina'ski nüüd nõnda, — ma niisama kuulnud. Jutud nagu krapid kaelas — ei nende tolin jää hammaste ta-ha. Kui seda kõike võiks veel uskuda! Räägi-vad, näe, sinust ja Leelist, räägivad juba si-nust ja Roometi Mindastki. Olevat sina ju olnud enne kojutulekut jälj ja ... mine'nd usu kõike või saa aru...

Rääkis ema veel üht-teist, midagi nagu pakitses südamel. Küsis, kuidas see lahutus-ki juhtus, ja vastas siis Valdu puhtast sü-damest, et mis säääl's ikka — naisele meeldis sõjaväelane enam kui lihtne ametnik.

— Teada neid linna omasid... Ja sina siis ka — hakkasid jooma ja kaotasid koha!

See oli üteldud pigem kahetsuse kui ette-heitena, selleski oli emalikkude hoolitsemist, ning siralt vastas Valdu:

— Kaotasin muudki — kogu varanatu-ke läks.

Ema ohkas, tõusis, silmitses hoolikalt poega ja astus pikkamööda üle õue. Ta samm näis raske, meel nukker.

— Eks Loopres ole sullegi leiba ja ruu-mi, ütles ta lahkudes. — Puhka aga välja ja ära ennast tööga tapa!

Valdu võttis uuesti raamatu, kuid mõtted olid hirmutatud laiail. Sihitult mükerdasid nad ringi, jäädes siis peatuma kahe nüka-külalase juure. Kordamööda kujutles ta ruuepäist ümarmat õhetavapalgelist tüdru-ku väikeses poemajakeses ja valgepäist sa-ledat suuresilmalist Leelit. Ta siis ometi vaatab kiriku-kanti — salaja, kui keegi ei näe! tundis Valdu sappi siginevat südame ümber. See hakkas teda nagu pigistama, ei tea miks. Teab, ehk Lindagi...

Kuid ei, Valdu ei tahtnud nüüd enam la-mada siin, vilus aidas. Peaaegu vihaseks viskas ta raamatu lauale ning väljus, liües ukse kinni. Pikil sammel läks ta üle õue, suundus läbi kopli ja peatus jõe ääres. Siia paistis Vembusauna ühes kiriku ja kalmis-tuga nagu peopesal, siia oli selgesti näha Parmu põlistalugi. Seistes püsti kõrgel jõe-äärsel kivil, peksis Valdu koplist murtud ok-saga vastu püksisäärt ja vaatas ringi. Lu-has oli heinalisi — ka Parmu all. Ja otse vastas, üle jõe. Võib-olla on säääl õpetajagi! Ja Leeli teispool jõge! Kuid samas Valdu naeratas. Õpetaja! Need ei armasta ju tänapäeval tööd!

(Järgneb.)

Töökorraldusest noorsoo-organisatsioonides.

F. Roose, Haridusministeeriumi noortesekretär.

Sellele, kes süveneb pisut meie noorsoo-organisatsioonide töösse, avaneb rikkalik probleemistik ning talle saab selgeks, et hoolimata küllalt tõhusaist saavutustest ning edust, on meil noorsoo organiseerimise alal siiski veel palju teha, kuni suudetakse jõuda enam-vähem väljakujunenud ning stabiliseerunud olukorrani. Tehatahtjail ja töömeestel-naistel seisab sel alal ees veel piiritu tööväli.

Käesolevate ridade ülesandeks on sellest rikkalikust probleemistikust puudutada ainult ühte küsimust: töökorraldust meie noorsoo-organisatsioonides, ja sedagi võrdlemisi piiratud.

Milline töökorraldus osutub meie noorsoo-organisatsioonide kohaseks, see oleneb suurel määral sellest, mida me oma noorsoo-organisatsioonidega tahame kätte saada ning millised ülesanded me neile anname.

Noorsoo organiseerimise seaduse § 3 p. 1 —3 on tehtud Haridusministeeriumile ülesandeks: kasvatada noori vaimset ja kehaliselt terveiks, tublideks, teovõimsaiks, kohusetruudeks ja elurõõmsaiks inimesteks ning riikliku meelsusega ja kõlbelise tahtejõuga kodanikeks, kes oskavad, suudavad ja tahavad teha tööd Eesti Vabariigi iseseisvuse kindlustamiseks ja kaitsmiseks, rahva kultuurilise loomingu jätkamiseks ja ühiskondliku elu edendamiseks; luua noortele soodsaid võimalusi teadmiste ja oskuste omandamiseks ning oma positiivsete võimete väljaarendamiseks ja tegevusse rakendamiseks; rakendada noori riiklike, riigikaitseliste ja rahvuslike ürituste teostamiseks.

See Haridusministeeriumile antud laialdane eesmärk noorte organiseerimisel on ministeeriumi poolt omakorda esitatud meie noorsoo-organisatsioonidele. Noort juhataja kol. J. Vellerind 4. jaanuaril s. a. peetud üleriigilisel noorsoo-organisatsioonide esindajate nõupidamiskooleskul ütles selle kohta: „Iga noor vajab kõigekülgselt arendamist...” Sellega on öeldud, et noorsoo-organisatsioon, mis koondab noori, peab andma noortele laialdasi arenemisvõimalusi ning kasvatust.

See nõue on arenemispüholoogiliselt kõigiti põhjendatud. Noor lahkub algkoolist eas, kus ta kaugeltki pole veel välja kujunenud. Terve rida võimeid ja vaimuandeid on alles kujunemisjärgus. Mõnigi võime ja vaimuanne ootab alles soodsaid võimalusi ärkamiseks.

Vaatleme, mis määral suudavad meie noorsoo-organisatsioonid neid nõudeid oleviskus täita.

Jättes kõrvale praegu meil valitseva juhtide põua, mis iseenesest juba ei võimalda noorsoo-organisatsioonidel anda oma parimat, vaatleme siinkohal neid puudusi, mis on tingitud töökorraldusest organisatsioonides.

Töö ja tegevuse meie noorsoo küpsemale eale, s. o. alates 15.—16. eluaastast, kohastes noorsoo-organisatsioonides on üldiselt korraldatud tegevusharudena. Millised tegevusalad on leidnud organisatsioonis viljelemist, seda on määranud esijooned noorte eneste huvid, palju vähemal määral on siin kaasa rääkinud täiskasvanud ja teised tegurid.

Kõige selle tõttu on ülevaade meie noorsoo-organisatsioonides harrastatavaist tegevusaladest üsna kirju ja mitmekesine. Seda aga ainult üleriigilises ulatuses. Vaadeldes üksikut noorsoo-organisatsiooni sellelt seisukohalt, võime enamikul juhtudel leida juhuslikkust, ühekülgsust ning kesisust.

Kõrvutades omandatud kogemusi ülesseatud eesmärgiga tundub, et meie noorsoo-organisatsioonid tänapäeval oma enamikus kaugeltki ei ole veel jõudnud areneda sellele tasemele, kus nad rahuldaksid eespool ülesseatud nõudeid, mis oleneb nende võrdlemisi lühikesest east. Samuti on selge, et organisatsiooni tegevusalade valikul ei jätku ainult noortel olemasolevaist huvidest, sest nii ei jää siia mitte ainult juhuslikkust, vaid noor ei saa samal ajal ka kaugeltki areneda nii mitmekülgselt kui see on selles eas olevale noorele tarvilik.

Muidugi ei tohi noorsoo-organisatsioonid, millele liikmeskond moodustub vabatahtlikult kaasalõvvaist noortest, ialgi ignoreerida noorte huve, vaid neid tuleb otse piinlikult silmas pidada ning arvestada töö korraldamisel, kuid teiselt poolt ei saa organisatsioonid siiski leppida ainult olemasolevate huvidega, vaid üheks eesmärgiks olgu neil just uute huvide äratamine noortes. Sellepärast loodagu organisatsioonis senisest suuremal määral mitmekesised tegutsemisvõimalused ning pakutagu võimalusi noore latentsete (uinuvate) huvide ning võimete ärkamiseks ja arenemiseks.

Mitmekesise tegevuse väljakujundamisel organisatsioonis tuleb aga silmas pidada üht: tegevusharude loomisest ja väljaarendamisest lähtutagu kindlaist põhimõttest. Mitmekesidus tegevuses ei tohi kaugeltki tähendada laialivalgumist, jõudude killustamist ning asjatut energia pillamist. Seepärast tuleks soovitada kõik võimalikud tegevusalad jagada kahte rühma.

Esimesse rühma kuulugu alad, mil-
ledega tegutsemine on vajalik igale are-
nevale noorele ja

teise rühma need, millede harrasta-
mine küll soovitav, kuid mida ei tule
ühel või teisel põhjusel pidada nii täht-
saks, et nendega peaksid tegutsema kõik
noored. Siia rühma kuuluvad alad jääk-
sind nende harrastada, kel selleks olemas
vastavad erilised huvid ja anded.

Käesolevate ridade ülesanne ei ole mää-
rata tegevusalade kuuluvust ühte või teise
rühma. See toimugu mujal. Illustratsioo-
nina võiks siiski märkida, et näiteks kehali-
ne kasvatus, tegutsemine üldkultuuriliste,
riigikaitse- ja kodukaunistamisküsimuste-
ga, kodumajandusega, maaoludes põllundu-
sega jne. kuulugu kindlasti esimesse rühma.
Teise rühma kuuluks suurem osa üksiktea-
tusi, nagu loodusteadused, keeled, muusika,
kõne- ja näitekunst, male jne. See, kas
antud tegevusala kuulub esimesse või teise
rühma, oleneb mõnel määral kohapääleisest
oludest. Nii näiteks võiks kalandus sisemaa-
noorsoo-organisatsioonides väevalt harrasta-
mist leida. Mõeldav on sel alal tegutse-
mine neis sisemaa-noorsoo-organisatsioonides,
mis asuvad kalarikaste veekogude ääres ning
omavad võimalusi kalastamiseks. Siin kuu-
lugu kalandus teise rühma alade hulka. Ran-
na-äärseis noorsoo-organisatsioonides, kus
noorte enamikust võrsuvad tulevased kalu-
rid, kuuluks aga kalandus kindlasti juba esi-
messe rühma.

Esimesse rühma kuuluvate tegevusalade
väljaarendamisele tuleb panna erilist rõhku.
Iga noorsoo-organisatsiooni püüdeks olgu
võimalikult kõiki esimesse rühma kuuluvaid
tegevusalasid harrastada.

Siia rühma kuuluvate tegevusalade har-
rastamist ärgu jäetagu organisatsiooni mõne
osakonna, tegevusharu või sektsiooni hooleks.
Need oma erilise, piiratud liikmeskonnaga ei
soodusta antud alade harrastamist organi-
satsiooni liikmeskonnas kui tervikus. See-

pärast on säärase alade harrastamine ots-
tarbekohasem anda vastavate toimkondade
hooleks, sest toimkonna mõistest juba jä-
reldub, et tal ei ole omaette liikmeskonda
ning et ta tegevus haarab kogu organisat-
siooni. Organisatsioon püüdku võimalikult
iga esimesse rühma kuuluva ala harrasta-
miseks kutsuda ellu vastav toimkond.

Toimkonna arvuline suurus, olenevalt or-
ganisatsiooni perekusest, võib olla väga eri-
nev. On isegi mõeldav, et toimkond on tarbe
korral üheliikmeline, s. t. vastava tegevus-
ala juhtimine on antud ühe liikme hooleks.
Vastava toimkonna asemel tegutseks siis
näiteks kehalise kasvatus, üldkultuuri, ko-
dukaunistamise jne. juht.

Nii oleks tagatud, et kõigile noortele tar-
vilikustunnistatud tegevusalad leiaksid ra-
huldavat harrastamist ning et need tegevus-
alad poleks eraldatud osakondadesse või te-
gevusharudesse, kuhu pääseb nendega te-
gutsema võrdlemisi piiratud osa organisat-
siooni liikmete üldarvust, nagu kogemused
üldiselt näitavad.

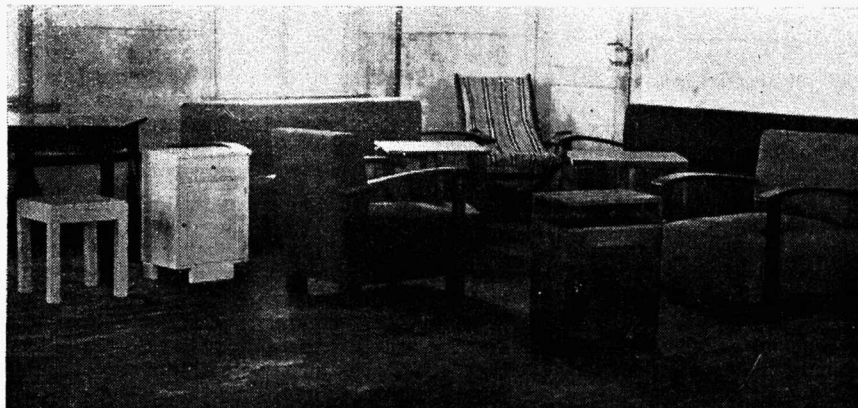
Teise rühma arvatud tegevusalasid har-
rastatagu ainult niipalju kui leidub organi-
satsioonis vastavate huvidega noori. Nende
tegevusalade harrastamine toimugu vasta-
vais osakondades, või kuidas neid kusagil
soovitakse nimetada. Need alad ei haaraks
enam organisatsiooni kogu liikmeskonda,
vaid igal alal tegutsetaks üldiselt oma eri-
lise liikmeskonna piires.

Millised ülesanded jääksid säärases olu-
korras organisatsiooni juhatusele?

Organisatsiooni juhatusel oleks esijoones
täita kolm ülesannet:

1. Toimkondade ja osakondade töö üht-
lustamine ja koordineerimine. Igale tegevus-
alale tuleb kätte näidata kindlad ülesanded
organisatsiooni tegevuskavas. Ja mitte ai-
nult ülesanded, vaid ka umbkaudne aeg te-
gutsemiseks, et ära hoida mitmete ürituste
sattumist ühele ajale või ülesannete kuhju-
mist teatud lühikesele ajavahemikule.

(Järgneb.)

*Maanoorte
poolt mööbli-
valmistamise
kursusel val-
mistatud ese-
med.*

Viljapuud vajavad harvendamist.

P. Laugamets.

Viljapuud ei anna loodetavat saaki, kui neid korralikult ei ravitseta ega väetata. Viljapuuaeda peab samuti harima kui igat põldugi, lisaks veel pritsimised ja võralõikused.

Et viljapuude eest ei kanta küllaldaselt hoolt, tuleb sellest, et ei tunta ravitsemistöid, neid pole veel cmaks võetud. Olgu siin neist mõningad, mida praegu paras aeg teha.

Ilma otstarbeka krooni-harvendamiseta ei saa viljapuu kunagi korralikult vilja kanda, sest tihtidas kroonis surevad viljaoksad valguse ja õhu puudusel. Selline puu on näiliselt küll ilus, aga ei kanna rahuldavalt vilja. Õuna- ja pirnipuude kroonid peaksime iga 2—3 a. tagant harvendama, lõigates välja kõik kuivad, haiged ja tihedalt asuvad oksad. Lõikusi teha vara kevadel, märtsis-aprillis, kui suuremad külmad on möödas, aga mahlad ei ole veel liikuma hakanud. Kuivi oksa võib kõrvaldada igal ajal, kuna kevadel lõigatakse päämiselt ülearseid tooreid oksa. Kõigepäält tuleb kõrvaldada need harud ja oksad, milliste suund on väär, mis hõõruvad üksteist või asuvad üksteisele väga lähedal või kasvavad kõrvuti. Kahest kõrvutikasvavast oksast jätta alles alati tervem ja tugevam oks. Et krooni paraja tiheduse kindlaksmääramine teeb raskusi, samuti harvenduse tegelik läbi viimine, siis võiks selleks kasutada järgmisi näpunäiteid.

Kui viljapuu krooni sisemised kui ka välimised oksad on ühetasaselt õites ja kui puu kannab vilja, siis ei ole harvendamine vajalik. On aga õied ja vilja päämiselt välisokstel, kuna neid krooni sees polegi, või jälle ilmuvad küll õied, mis aga viljaks ei arene, siis on kroon tihe ja vajab harven-

damist. Õuna- ja pirnipuude õied ja viljad arenevad lühikestel haralistel n.n. viljaokstel. Kui tähepanelikult vaadelda puukrooni, siis näeme peagi, kas puul on terved ja elujõulised viljaoksad või on need nõrgad või koguni ära kuivanud. Viimasel juhul on kroon väga tihe ja harvendamine on hädavajalik.

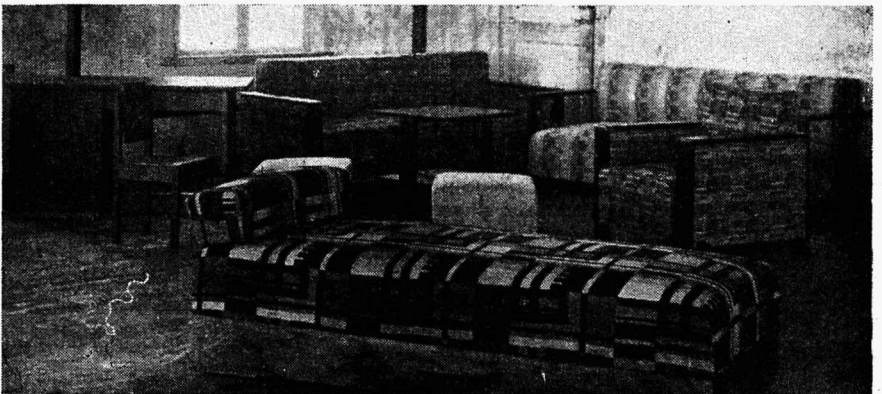
Oksad tuleb terava käsisaega võimalikult siledalt maha lõigata, et ei jääks järele mingit tüügast, mis mädanema hakates ka tüve mädanema võib panna. Saehaav sulutakse puu küljes terava noaga üle, vähemalt koore lähedaltki, sest krobeline haav ei parane hästi. Saagimisel tuleb alati enne alt vastu saagida, et vältida oksa murdmist ja koore rebimist. Suuremaid oksa saetakse koguni kaks korda, jättes esiti tüüka, mida hiljem parem saagida kui suurt rasket oksa.

Haavad, mille läbimõõt üle 2—3 sm, tuleb kinni määrida, võttes selleks ookri, kriidi ja puutuha ning värnitsa segu. Parim on küll pookvaha, kuid see tuleb liiga kallis.

Vanemate viljapuude kroone, mida enim üldse pole harvendatud, ei või ühe aastaga parajaks harvendada. See oleks puule väga kahjulik, kui korruga ligemale pooled oksad maha saame. Harvendus tuleb läbi viia 2—3 a. jooksul.

Noored puud, mis mõni aasta tagasi istutatud, vajavad samuti iga 3—4 a. tagant harvendamist, nn. võraarendamise lõikust, et kroon juba alguses „luuaks“ ei muutuks ja valesi ei kasvaks, vaid teadliku harvendamisega arendataks iga sordi omadustele vastav normaalsuure harustik. Siin on juba tarvis vastavaid teadmisi ning see peaks asjatundja hooleks jääma, et vältida halbu üllatusi.

Maanoorte poolt mööbli- valmistamise kursusel valmistatud esemed.

Väänkasve koduümbruse kaunistamiseks.

Meeta Mäekask.

Elame kodukaunistamise tähe all. Igal pool tehakse tööd selleks, et muuta kodu kaunimaks, anda kodule kultuursem ilme. On väga palju ilusaid lilli, põõsaid ja puid, mida kasutatakse koduümbruse kaunistamiseks. Tahaksin siin juhtida tähelepanu ronitaimedele-väänkasvudele kui kaunistusvahenditele. Väänkasvudel on oma eriomadused, mis annavad neile kasvu eesõiguse teatud kohtades.

Väänkasvudel on kõigepeält sobiv koht maja läheduses, sest suuremaid põõsaid ja puid pole soovitatav liiga maja lähedale istutada. Samuti võib väänkasve kasvatada ülesronivatena mööda kiviseinu ja mitmesuguste sissekäikude juures. Kenad on nad ka esikute ilustusena.

Väga tihti on meil aedades väravad halvasti seiskorras. Iga aiamaanik peaks hoolitsemise selle eest, et aedadel oleksid korralikud tarad ümber ja et ka sissekäik aeda oleks korralik ning kaunis, sest esimese ja viimase mulje annab ikkagi sissekäik — värav. Soovitatav on aiavärav varustada pergolaga (teekaarega), mille ümber ja pääl võiksid kasvada mitmesugused väänkasvud. Võiks mujalgi sobivasse kohta ehitada teekaari. Puuduvad aga eespoolkirjeldatud võimalused, siis võib väänkasve asetada üksikute puude tüvede najale või alla. Puude lehestik ei tohi aga neilt päikest täielikult ära varjata. Igal aastal peab uuendama mulda, millest nad peavad leidma endale küllalt toitaineid.

Ka kaevude ümbrust, mis pahatihti on inetu, võib kaunistada ronitaimedega. Siingi tuleb neile anda nõutavad kasvutingimused ja toed.

Ronitaimi on ühe- ja mitmeaastasi. Soovitatavamad on muidugi mitmeaastased, kuna need vajavad vähem hoolitsemist. Siiski ei saa päris välja tõrjuda ka üheaastasi, mis teatud kohtades on eelistatavamad ja pakuvad palju ilu.

Mitmeaastasi ronitaimi.

Üldiselt on neid vähem kui üheaastasi. Kaunimaid väänkasve mitmeaastaste ronitaimedele hulgas on:

1) Elulõngad — *Clematis vitalba* ja *C. alpina*. Esimene, harilik elulõng, on valgete õitega; teine, alpi elulõng, sinilillade õitega. Elulõngu on ka veel teisi väga suursuguseid ja ilusaid liike, kuid need on külmaõrnad. Elulõngad kasvavad soodsais kasvutingimuses kuni 10 m kõrgeks. Eriti ilus on harilik elulõng oma lumivalgete õitega. Õitseb väga rikkalikult. Meie kliimas külmuvad tal võrsed, kuid sellest hoolimata ajab ta uued ja õitseb igal aastal suve algul. Al-

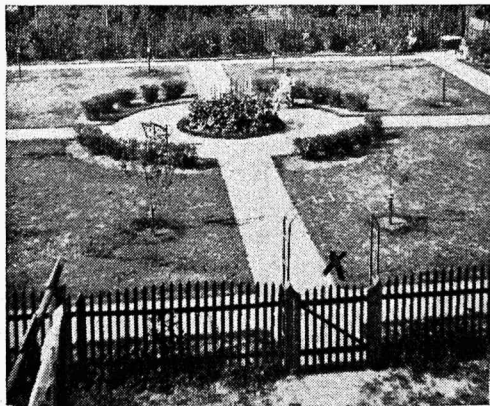
pi elulõng on aga täiesti külmakindel. Paljundatakse seemneist, pistikuist ja pöõsa jagamise teel.

2) Tobiväät — *Aristolochia macrophylla* — suureleheline ja *tomentosa* — viltjasleheline. Esimene kasvab kuni 10 ja teine kuni 7 m kõrguseks. Mõlemad kasvavad meil ja on talvekindlad. Mullastiku suhtes on nad vähenõudlikud. Kasvavad ka poolvarjus.

Paljundada saab neid seemneist ja pistokstest. Seemned tuleb külvata sooja lavasse või kasvuhoonesse. Tobiväät sobib lehtlate, müüride, lahtiste treppide jne. kaunistamiseks.

3) Metsviinapuu — *Parthenocissus quinquefolia*, on dekoratiivsem väänkasv. Sügise tulekuga lähevad metsviinapuu lehed punaseks. Metsviinapuu hää omadus on see, et ta on täiesti külmakindel, ta ei ole ka mullastiku suhtes nõudlik.

Paljundada saab seda väga kergesti pistokstest. Pistoksi võetakse kevadel märtsi-, aprillikuus sula ilmaga. Pistokteks lõigatakse noortest kasvudest 3—4-pungalised pulgad. Seejuures tehakse alumine lõige otse alumise punga alt ja päälmine lõige pisut ülaltpoolt päälmist punga. Lõigatud pistoksad hoitakse kuni maa sulamiseni kimpuseotult keldris liiva sees. Säälmoodustavad pistoksad endile alla haava-kalluskoe, mistõttu nad mullasse pannes juurduvad kiiremini. Kevadel ilmade soojenedes ja kui muld juba peenarde tegemiseks küllalt sula, tuleb pistoksad mullasse panna, nii et kaks punga jääks mulla pääle. Sügiseks kasvavad neist ilusad noored taimed, mida võib kasutada kohale-istutamiseks.

Esiplaanil teekaar (X) mille katteks võib lasta kasvada metsviinapuu

Metsviinapuu kui dekoratiivne väänkasv katab väga hästi kiviseinu. Samuti kaunistab ta keldrite esiseid, mille müürid ilma taimedeta on inetud. Ka lehtlate katmiseks sobib ta hästi.

4) Lõhnav kusalapuu — *Lonicera caprifolium*, õitseb ilusasti, lepib poolvarjuga ja üsna kehva mullaga.

Paljundada saab seemneist, pistikuist ja pistokstest. Sobib teekaarte ja lehtlate katteks.

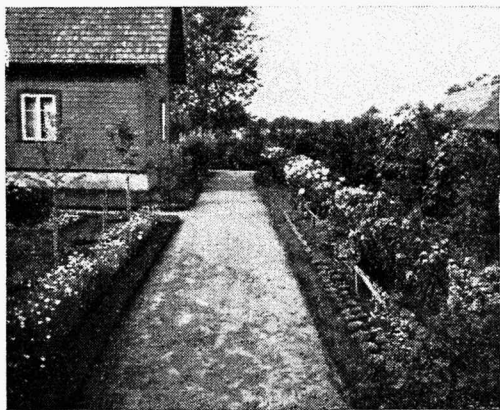
Üheaastasi ronitaimi.

1) Kress ehk mungalill — *Tropaeolum majus*, kasvab umbes 3 m kõrgeks. Õied on tal punakaskollased. Külvata võib otse kohale, võimaluse korral aga ka ette kasvatada.

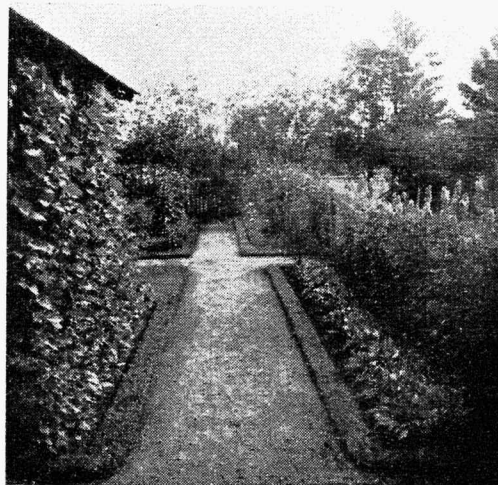
Kress sobib rõdude ja trepiäärsete kaunistamiseks. Kui on kõrged trepid, siis katab ta trepimüüri väga hästi kinni. Kresside kasvatamiseks valmistatakse puukastid. Kasti pikkus tuleb võtta toetuspindade kohaselt, laius ja sügavus on sisemõõdus keskmiselt 25—30×15—20 sm. Kasti põhja puuritakse vee äravoolamiseks augud. Aukude kohale asetatakse potikilde, nende pääle 1—2 sm paksune kiht kruusa ja 2—3 sm paksune kiht turbamulda niiskuse hoidmiseks. Kastid täidetakse rammusa kompostmullaga, millele lisatakse tarvilisel määral pestud liiva. Sääraselt täidetud kastidesse võime külvata kressiseemneid.

2) Lillehernes — *Lathyrus odoratus*, kasvab kuni 1½ m kõrgeks. Lillehernes omab väga palju ja mitmekesiseid värve. See on väga hää löiklill: mida rohkem õisi ära lõigatakse, seda rohkem uusi juure tuleb. Ei ole hää lasta seemneid varakult valmida, see vähendab õitsemist.

Lillhernest tuleb ette kasvatada lillepotis. Külv teha aprilli algul. Keskmisse lillepotti,

Paremal latil kasvab lõhnav kusalapuu, ees mägisibul, taga värvilised floksid.

Lilluba vastu maja seina. Pilt Tuha talu aiast, Anija vallas, Harjumaal.

mille läbimõõt 12—15 sm, võib panna 5—7 hernetera idanema. Väljaistutamisel peab taimed ettevaatlikult potist välja lööma, et juurte ümber jääks muld terveks, siis ei kannata taimed überistutamise all.

Lillhernest võime kasvatada suvilillepeenarde keskel ja pinkide tagaseinana, kus on selleks sobiv koht.

3) Lilluba — *Phaseolus multiflorus*, kasvab üle 4 meetri kõrgeks. Tema hää omadus on see, et kasvab kiiresti ja seemne võib kohe kohale külvata. Õied on enamasti punase-valge-kirjud, kuid on ka teisi värve. Lilluba kui kiirestikasvatav ronitaim võime kasvatada esikute ja majaseinte kaunistamiseks.

4) Jaapani humal — *Humulus japonicus*, on teine kiirestikasvatav ronitaim. Kasvab 3—4 meetrit kõrgeks. Seemet võib otsekohe välja külvata; kui aga soovitakse saada varakult suuremaid taimi, siis kasvatatakse ette potis nagu lillherneidki.

5) Ilukõrvits — *Cucurbita leucantha*, kasvab 3—4 meetrit kõrgeks. On eriti ilus oma lopsaka lehestiku ja mitmevärviliste ja -kujuliste viljadega. Kasvatatakse ette potides ja istutatakse välja mai lõpus või juuni alguses.

Võib ütelda, et peaaegu kõigi üheaastaste ronitaimede külviaeg on peamiselt aprilli- ja maikuu. Peaaegu kõigile üheaastastele ronitaimedele on parem, kui neid saab külvata potti ja kasvatada ette toas päikeserikkas kohas, või kui võimalik, siis lavades. Kohaleistutamisel lüüakse taimed potist välja, nii et mullapank ei puruneks. Taimed istutatakse üksteisest umbes 30—40 sm kaugusele

Suurima söödapeedi kasvatamise võistlus.

Tšiilisalpeetri Põllumajanduslik Büroo korraldab kokkuleppel Ülemaalse Maanoorte Ühenduse Sekretariaadiga maanoorte võistluse suurima söödapeedi kasvatamiseks. Söödapeedi kasvatamine kuulub võistluse tingimuste kohaselt raskuselt maanoorte töö algastmesse. Seega on võistlemine jõukohane kõigile maanoortele ja sellest on soovitav osa võtta eriti nooremail ringiliikmeil.

Võistluse tingimused.

1) Võistlusest võivad osa võtta kõikide Põllutöökoja juures registreeritud maanoorte-organisatsioonide (maanoorteringide, klubi, põllumeesteseltside, noorte-osakondade ja Ü.E.N.Ü. põllumajanduslike harude) liikmed, kes oma käesoleva aasta töökavas kasvatavad tšiili salpeetriga väetades 10-ruutmeetrilisel maa-alal umbes 20 söödapeeti.

M ä r k u s: Võistluseks tarvitliku tšiili salpeetri ostab endale arve vastu võistleja kas ise või ühiselt ringile. Arve lisatakse sügisel saagiandmete juure tõendusena tšiili salpeetri ostmise ja tarvitamise kohta. Kuna tšiili salpeetrit on tänava müügil piiratud hulgal, siis tuleks võistlusest osa võtta soovijatel see aegsasti valmis osta või tellida.

2) Igal võistlusest osavõtjal noorel on lubatud nii laudasõnniku kui ka kaali- ja fosforväetiste tarvitamine oma oskuste ja kogemuste kohaselt. Lämmastikväetistest on lubatud tarvitada ainult tšiili salpeetrit. Samuti ei ole lubatud võistluslappi kasta virtsaveega, mis segab tšiili salpeetri mõju selgi-

või külvatakse otse välja nagu nägime üksikute liikide käsitamisel.

Ronitaimed on mullastiku suhtes üldiselt vähenõudlikud ja seetõttu ei vaja nad harilikus aiamaal erilist väetamist. Lahjema mulla korral tuleb siiski arvesse lisaväetise andmine. Väetada võime kompostmullaga või selle puudumisel nitrofoskaga. Nitrofoskat on otstarbekohasem anda lahusena, võttes ühe liitri vee kohta 2 g nitrofoskat.

Üheaastased ronitaimed armastavad kasvamiseks palju valgust ja päikest, et salli enda ümber ka umbrohtu, mis takistab nende kasvamist ja arenemist, eriti noores eas. Ronimise soodustamiseks peame neile asetama toed.

Kõiki eespoolnimetatud mitmeaastasi väänkasve on saada Tartu ülikooli Õppe- ja Katsemetskonnast; aadress: Aia tän. 46, Tartu. Ka suuremaist puukoolidest võib neid leida.

Üheaastaste väänkasvude seemneid saab Eesti Seemneviljajühisuse kauplustest.

tamist. Võistluse tingimuste täitmise järele valvavad ringivanem ja juhatus.

3) Iga võistlusest osa võtta sooviv maanoorte-organisatsioon või üksikliige (ära tähendades ringi nime, mille liige ta on) teatab oma osavõtu-soovist hiljemalt k. a. 1-ks juuniks kirjalikult või suuliselt Tšiilisalpeetri Põllumajanduslikule Büroole — Tallinn, Pärnu mnt. 6, mille järele Büroo kannab ta võistlejate nimekirja. Võistlusest osavõtu teadaandes tuleb ära tähendada võistleja nimi, talu asukoht (maakond, vald, küla) ja aadress.

Igale võistlusest osavõtjale saadab Tšiilisalpeetri Põllumajanduslik Büroo „teadaandelehe“ kõigi tarvitiste küsimustega ja võistluse tingimustega. See „teadaandeleht“ tuleb sügisel pärast saagi koristamist ja kaalumist täidetult Büroole tagasi saata.

4) Võistleja on kohustatud koristama võistluslapi hiljemalt 15. oktoobriks, kas kahe ringi juhatusliikme või kahe sama ringi liikme juuresolekul, kelle juures olles samas täidetakse teadaandelehed. Juurikad tuleb kaaluda pärast mullast puhastamist ja päälise äralõikamist. Kontsu pikkus ei tohi ületada 2 sentimeetrit. Võistluslapi kogu saagi kõrval 5 kõige suurema söödapeedi kaaluandmed tuleb eraldi kanda teadaandelehele. Andmete tõelikkust kinnitab ringivanem oma allkirjaga.

Teadaandelehe ühes saagiandmetega saadab võistleja ära Tšiilisalpeetri Põllumajanduslikule Büroole hiljemalt 1. novembriks k. a.

5) Iga võistleja hoiab alal kõige suurema võistluslapi kasvanud söödapeedi kolm nädalat pärast koristamist ja on nõudmise korral kohustatud saatma selle kontrollimiseks Tšiilisalpeetri Põllumajanduslikule Büroole.

6) Autasudena võistluse koras tšiili salpeetriga väetamisel suurimate söödapeetide kasvatajatele maanoorte jagab Tšiilisalpeetri Põllumajanduslik Büroo alljärgnevad summad:

auhind	autasude arv	
1. — autasu Kr. 50.—	1	Kokku Kr. 50.—
2. — „ „ 25.—	2	„ „ 50.—
3. — „ „ 15.—	5	„ „ 75.—
4. — „ „ 10.—	10	„ „ 100.—
5. — „ „ 5.—	15	„ „ 75.—
autasude arv — 33		Kokku Kr. 350.—

Autasude määramise komisjanist võtavad pääle Tšiilisalpeetri Põllumajandusliku Büroo esindaja osa Põllutöökoja maanoortenõunik ja üks maatulunduskonsulent.

Nisukasvatuse võistlus maanoortele.

Kokkuleppel Ülemaalse Maanoorte Ühendusega korraldab E. Nisukasvatavate Ühing eeloleval suvel maanoortele nisukasvatuse võistluste. Võistlustest võivad osa võtta kõik Põllutöökojas registreeritud maanoorte organisatsioonide tegevliikmed kuni 25 a. vanuseni. Suvenisukasvatuse on mõeldud kõrgema astme tööülesandena.

Võistluste tingimused on järgmised:

1) Suvenisu põllu asukoha, samuti ka väetised, maaharimise tööd, külviaja, hoolitsemise tööd jne. valib iga võistleja oma äranägemise järele.

2) Suvenisu põllu asukoha, samuti ka väetised, maaharimise tööd, külviaja, hoolitsemise tööd jne. valib iga võistleja oma äranägemise järele.

3) Sügisel, pärast koristamist, tuleb suvenisu peksta harilikku viljapeksumasinaga, terad puhastada ja kaaluda. Põhu eraldi kaalumise ei ole nõuetav, vaid põhu ligikaudse kaalu saame korrutada terade kaalu 2-ga.

4) Nisukasvatamisega ühenduses olevate andmete ülesmärkimiseks ja tasuvuse arvestamiseks kasutatakse Põllutöökoja kirjastusel ilmunud maanoorte „Taimekasvatuse ar-

vestusvihikut“. Kõik andmed tuleb sisse kanda õigesti.

5) Kohal kontrollib ja hindab võistlustest osavõtja tööd ringi vanem või tema asemik.

6) Korralduslikult täidetud arvutusvihik ja 5 kg raskune proov suvenisu saagist tuleb saata hiljemalt 1. nov. 1938. a. E. Nisukasvatavate Ühingu (aadr.: Tallinn, Pikk tänn, 40),

7) Lõpphindamist toimetab 3-liikmeline komisjon, kuhu kuuluvad: ülikooli põllumajanduse teaduskonna, E. Nisukasvatavate Ühingu ja Põllutöökoja esindajad. Hindamisel võetakse arvesse:

- kasvatamise tehnikat,
- saagi suurust,
- saagi väärtust,
- tasuvust.

8) Võistluste auhindadeks annab E. Nisukasvatavate Ühing 500 krooni, mis jagatakse võistlustest osavõtjate vahel, võttes aluseks lõpphindamisel saadud hindamispunktide kogusumma. Auhindade suurused on ette nähtud järgmised: I auhinnad a kr. 30, II auhinnad a kr. 20, III auhinnad a kr. 10.

Nisukasvatuse võistlustest osavõtjaid palutakse teatada oma nimi ja aadress Põllutöökojale hiljemalt 1. maiks s. a. Ühtlasi tuleks juurde märkida, millisesse maanoorte organisatsiooni võistleja kuulub.

Read tervisele.

Kevad toob „tedretähed“

Väga sagedane nähe, eriti noortel inimestel, on „tedretähed“. Selle all mõeldakse päikese mõjul tekkivaid pruunikaid plekke nahal. Need võivad olla mitmes suuruses, tavaliselt aga koosnevad nad pisikestest nõõnelapää suurustest ja suuremaid täppidest

Tedretähed kujutavad enesest naha sügavama kihis asuva pruunika värvi (pigmenti) olust, mis tekib päikesekiirte mõjul. Pruunid plekid naha sees võivad tekkida aga ka muil põhjusil, mis nahka kuidagi ärritavad. Igasugu mehaanilised kraede, rihmade, sidemete, ärritavate ainete, nagu joodi, sinepiplaastri j. t., samuti liigse kuumuse, kiirte, valguse j. m. mõjul näeme pruunide nahaplekide ilmumist.

Tedretähed ilmuvad eeskätt näonahale, kuid ka kaelale, kätele (käeseljale), küünarnukkidele. Talviti tedretähed kaovad hoopis ja ilmuvad uuesti kevadel seda rohkem, mida enam ja tugevamini saab nahk päikest.

Tedretähtede arstimine on tänamatu ülesanne. Raskus seisab selles, et pruun naha-

värv on võrdlemisi sügaval naha sees. Ei ole võimalik kehategevust sellaselt mõjutada, et nahk muutub ühtlaselt pruuniks ja oleks ühtlaselt päevitanud, aga mitte kirju. Samuti ei ole võimalik pruunide naharakkude tegevust korraldada nii, et nad oma pruuni värvi ei koguks. Ravi saab olla ainult niisugune, et võtame pruuni nahakorra päält maha, s. o. koorime kangete rohtudega või muuga päärmise nahakihi ära. Sellega saavutame ajutiselt ühtlase nahavärvi. See ei kesta aga kahjuks mitte üle 1—2 nädala, kui pruunid plekid uuesti ilmuvad. Tihti ei ole naha mahavõtmise soovitatav. Päälegi peab seda tegema arsti juhatusel. Ilma arstita võib nägu õhtuti värske sidruni tükkiga hõõruda, mis naha pikkamööda maha võtab. Naha valgendamiseks tarvitagu: Rp.: **Perhydroli 2,0, Eucerini anhydr. 6,0, Vaselini flavi ad. 15,0.** Öhtul päälle määrada. Kui soovitakse, et tedretähed ei tekiks, tuleb kevadeti aegsasti kanda laia äärega kübarat, ja üldse hoida nägu päikese eest, kui see võimalik.

Dr. J. Vilms.

Haljamaa Lindal olid külalised.

Noorim maanoorteringi liige oli väike Haljamaa Linda. Aga just temalt õppisime meie, suuremad tütarlapsed, alati kõike kasulikku ja hääd. Oli jõulupuud või katta teeõhtul laud, ikka korraldas sääljuures esimesena ja viimasena väike Linda — tema juba oskas olla hää perenaine.

Nädal enne kevadpühi palus Linda meid esimeseks pühaks endale külla. Tänašime rõõmuga kutse eest.

Saabusnud pidulikul päeval läksime täpselt palutud ajaks, teadsime ju, et meid nii oodatakse ja et ebaviisakas harjumus hilinea tunduks just siin inetult segavana.

Samast küllaskäigust jäigi meelde armastati, puhtalt ja korralikult kaetud kevadpühade laud. Ega säälnnudki ei-tea-mis maailmaimait või uudist, kuid kõik, mis laual leidis, oli tarvilik, puhas, otstarbekohaselt paigutatud ja kaunis.

Puhas ja korralik oli Haljamaal kõik: ei olnud tolmukübet ega ämblikuvõrku kõrvalisemaski nurgas, ja äknaklaasid aina sädelesid kevadise päikese kullas. Söögilaud oli paigutatud tuppa nii, et sellele võis igast küljest ligi pääseda ja liikuda ümber laua ka siis, kui juba lauas istuti.

Laud oli kaetud lumivalge hästi sileda linaga, mis ulatas ühtlaselt umbes 15—20 sm üle laua servade. Lauale asetatud taldrikud olid ühesugused, terved ja läikivalt puhtad. Arvestades toolide laiust, olid umbes 50 sm kaugusele üksteisest asetatud lauale kohastikku madalad praetaldrikud, ja nende pääle väiksemad madalad külmtoitudaldrikud. Taldriküäre kaugus laua servast oli umbes 3 sm. Paremal pool taldrikute kõrval oli 2 nuga taldrikule lähemal üks, suurem nuga — sooja söögi söömiseks, teraga umbes taldriku serva kohal. Selle kõrval, laua servast eelmise noaga ühekau-gusel oli väiksem nuga — külmtoidu söömiseks. Taldrikust vasakul olid samas järjekorras kahvlid, haruotstega ülespoole. Kahvlite kõrval vasakul oli väike leivataldrik. Prae- ja külmtoitudaldriku taga, kuhu asetatakse lusikad, oli magustoidulusikas, varrega lauasistuja parema käe poole ja õõn-susega ülespoole. Lusikavarre otsa juures taldriku taga oli klaas mahlaoogi jaoks. Kuna kevadpühade laual oli klaasalus ilusate värvitud munadega, siis leidsid nuga-de kõrval munapekrid ja teelusikad munasöö-miseks.

Haljasmaa Linda oli asetanud läikivalt siledad linased suurätid lihtsalt kokkukeera-tult külmtoitudaldrikule. Laua kaunistu-

seks olid vaasid esimeste kevadlilledega ja palju pühademeeloole hõõgus kaunist värvitud kirjedest munadest. Nii ilus ja pidulik tundus kevadpühade laud, kus helkis lausa puhtus ja niisugune korralikkus, et taldrikud ja noad-kahvlid asetsesid nõõrsingelt; ei rikkunud seda korrapärasust ainuski kaugemale-ulatav noapäa ega üle lauaääre rip-puv kahvel.

Laual oli leiba, saia, võid, soola ja mitmesuguseid külmtoite. Õhukese terava noaga lõigatud hästi silepindsed ühtlase kujuga $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ sm paksused leiva- ja saiaviilud olid asetatud laiade leivataldrikule, nii et nad sinna parajasti mahtusid. Või oli võilabidatega väikesteks pallideks veeretatud ja laotud püramiidina klaasalustele. Kõigi vaagnate ja toidukaussikeste ääred olid puhtad — ei ainustki näpujälge; tundus, et pärast toitude vaagnale asetamist ja tarvilikku kaunistamist oli vaagnaääri pühitud kuuma vette kastetud puhta lapiga ja kuiva rätikuga. Igale toidunõule oli toidu tõstmiseks juure pandud lusikas ja kahvel või nuga, nagu tarvidus seda nõudis. Linda oli mõnegi vaagna-kaunistuse elustamiseks kasutanud peter-sellihehti ja peenestatud sibulapäälisid, nii et kõik vaagnate kaunistamiseks kasutatud lisandid olid ikkagi toiduained.

Nii kaetud lauda, kus toolidki ümber- ringi kohale paigutatud, palus Linda ema kõiki külalisi. Tänaati kutse eest ja hakati lauda istuma; meie noored olime tagasihoidlikumad, kuid läksime siiski ka kohe, sest polnud viisakas lasta Haljasmaa perenaisel end mitu korda paluda. Sooveere Sula, kes alati teistest ette püüab, tormas siingi ruttu lauda ega võtnud vaevaks tähele panna, et meie, noored Linda külalised, istusime lähestikku laua teise otsa ümbrusse, kuna Sula sattus vanemate üleaedsete vahele. Haljamaa peremees ja perenaine istusid vastastikku laua keskkohal; peremehe paremal käel oli meie arvates auväärsem naisküla-line, keda nägime esimest korda siin, lahke-pilgulist, hõbejuukselist — vist kauge pere-rahva sugulane. Peremehe nahemal käel istus meie armas ringi vanema abi kohalik õpetaja prl. Paju ja tema kõrval edasipüüdlik Põldmaa noor peremees. Perenaise paremal käel istus vallavanem ja vasakul keegi kaugemalt küllatunud noorem meesküla-line.

Kui kõik olid lauda istunud, kes vaikselt tooli tõstes, kes seda suure mürinaga tõm-mates, ulatas peremees oma lauanaabritele, alates kõige vanemast, leiba, võid ja teisi toi-

tusid lähemale. Nii algas õhtusöök, kus püüti kaugemal olevaid vaagnaid üksteisele vastastikku lähemale ulatada, kuid igauks hoolitses enda eest ka ise!

Nii korralikult kaetud söögilauas, kus oli arvestatud külalise üla tarvidust, läks sööminegi paremate harjumuste kohaselt. Kuid seepärast paistis kohe silma, kui mõni üksik kasvõi pisimaski asjas väga erinevalt talitas. Näiteks kasvõi see, et kõik lauas toitu ette võttes tõstsid toidunõu taldrikule lähedale, kuid Mäe Liina viis oma taldriku iga vaagna juure ega lubanud endale ulatada vaagnat ka siis, kui pidi ise poolpüsti üle mitme vaagna kahvliga toidupala õngitsema. Torumaa Joosep jälle võttis leiba kahvliga, aga laia noatsaga pistis toidu suhu. Seegi oli imeplik, et Saare Eedi, niisugune võrdlemisi noor poiss, lükkas pärast esimest söömishoogu taldrikud laua keskpaiga poole, toetas küünarnuki lauale, pani kelleltki luba küsimata suitsu suhu ja puistas vahetevahel külmtoidu-taldrikule tuhka.

Suurätid, mis enamik lauasistujaist aetas pisut lahtitõmmatult sülle, kust siis kasutas tarbe korral suu pühkimiseks ja söömise lõpul natuke kokkupandult jätti lauale, — olid üksikuile külalistele aukartustärata-vaiks otstarbetuiks asjadeks, mida juleti sööma hakates ettevaatlikult vaid taldrikult lauale tõsta, kuhu nad siis jäidki puutumata.

Oli mõnedel külalistel muidki muresid. Nii küsis endalt Veere Peeter juba mitmendat korda ja pidas aru, miks peab korruga just kahe noaga sööma.

Kui kõik olid lõpetanud külmtoitude söömise, tõusid Linda ja Leili ema vastaval märguandel ja korjasid külmtoidutaldrikud ühes nugade-kahvlitega laualt ära. Leili hoidis kandmikku ja Linda võttis lauasistuja parema käe poolt ettevaatlikult taldrikud ja

asetas üksteise päale, kusjuures kõik noad-kahvlid kogus kandmikul ühele taldrikule. Samuti korjati ära ka kõik külmtoidud.

Nüüd järgnes soe söök. Vasakule käele asetatud vaagnaga, kusjuures lusikas ja kahvel olid kõrvuti vaagnal toidu võtmiseks, pakkus Linda auväärsemaile naiskülalisile esimesena. Pakuti alati lauasistuja vasaku käe poolt ja ulatati vaagen taldrikule võimalikult lähedale.

Enne magustoitu viidi laualt ära ka leib, sool ja kõik eelmiste söökidega ühenduses olevad lisandid, toodi väikesed puhtad taldrikud, pandi lauasistuja parema käe poolt igale ette ja pakuti magustoitu.

Sel õhtul oldi tõsiselt rõõmsad. Kui algul oldi rõõmus munade koksimisel naabri õnnetuse puhul, siis hiljem leiti meeolelu tõusu ühises laulus.

Üldist tähelepanu äratas ka üksikute külaliste hilinemine. Polnud kuigi segav, kui tulid Kalda peremees ja perenaine, teretasid üldiselt, vabandasid perenaise ees hilinemist ja istusid vaikselt neile määratud kohtadele. Hoopis teisiti tuli tund aega hiljem Kurevälja Kaarel, suur seltskonnategelane mitmesugustes organisatsioonides. Tema omast arust nagu tähtsam mees pidas tarvilikuks kõiki lauasolijaid käega tervitada ja nii siis oldigi kohustatud kuidagi kätt ulatama, isegi tõusma ja sirutama.

Kõigist väikestest viperustest hoolimata oli aga kogu seltskonnal väga meeldiv kevadpüha õhtu. Kui kõik olid söömise lõpetanud, tõusti lauast, öeldi üldiselt tänusõnu, ja nüüd oli veel aega mängudeks ning vestluseks.

Meie noored, Haljamaa Linda väikesed külalised, viisime kaasa unustamatult õpetliku mälestuse kaunilt kaetud kevadpühade lauast.

A. R.

Lihntne, õieti ja korralikult kaetud pühadelaud.

Kanepikasvatajad said auhindu.

Möödunud suvel korraldas Põllutöökoda maanoorte kanepikasvatuse võistluse, et saada andmeid kanepi kasvatamise võimalustest laiemas ulatuses. Kanepikasvatajatest arvati auhinna vääriliseks järgmised noored:

I auhind, autasu 10 krooni rahas. 1. Mai-
mu Lepp — Rannametsa Maanoorter-
ing, 2. Edmund Soomela ja 3. Hans Tur-
man — Vatlal Maanoorter-
ing.

II auhind, autasu kirjandust kr. 2.40 väär-
tuses, 1. Juhan Karu, 2. Aleksander Mu-
hu, 3. Aleksander Siiman, 4. Sinaida Tam-
m, 5. Anastasia Kreel, 6. Sergei Meriloo,
7. Vladimir Avamere — Rannametsa
Maanoorter-
ing, 8. Ervin Rätsep, 9. Aksel
Rannajõe, 10. August Puusep, 11. Au-
gust Laumets, 12. Elmar Vahi — Ranna
Kadrina Maanoorter-
ing, 13. Arnold Kotkas
— Martna Maanoorter-
ing, 14. Anton Ja-
kobson — Tõstamaa Maanoorter-
ing.

III auhind, autasu kirjandust kr. 1.—
väärtuses, 1. Elmar Avenit — Vändra Põl-
lumeeste Seltsi Noorte Osakond, 2. Salme
Tarkus, 3. Juulia Metsmaker — Käes-
la Maanoorter-
ing, 4. Henn Jalakas —
Tarakuse Maanoorter-
ing, 5. Anton Nuut —
Vändra Põllumeeste Seltsi Noorte Osakond.

Jõhvi maanoorte talipäev õnnestus.

Pühapäeval, 20. märtsil toimusid Jõhvi
maanoorte pidustused talipäevana. Pidustu-
sed toimusid Jõhvi Konvendi Maanoorte
Ühenduse korraldusel.

Koorilaulu järele Sompaa-Peeri maanoor-
ter-
ing-
i ettekandel asus kõnetooli Jõhvi maal-
tul-konsulent H. Lipp avakõneks.

Aktusekõne pidas Põllutöökoja pääsekre-
tär I. Tõrmaküla.

Kandle-Juss oma ettekannetega kandlel
võitis kogu kuulajaskonna poolehoidu ja pidi
mängima lisapalasiid.

Kõnega maanoorte ühiskondlikust etteval-
mistamisest esines Viru maanoorte instruktor
E. Roosaare.

Sompaa-Peeri maanoorter-
ing-
i rahvatantsu-
grupp kandis ette mitu ilusat rahvatantsu.

Aktus lõppes Jõhvi konvendi maanoorte
vanema Al. Leitsmaa lõppsõna ja ühis-
lauluga.

Aktus, mis toimus Jõhvi algkooli avaras
saalis, õnnestus kõigiti ja jättis osavõtjaille
kahtlemata ilusa mulje. Kuulajaid oli saal
tulvil täis, mis on üsna haruldane nähe Jõh-
vis korraldatud aktusel.

Õhtul toimus säälsamas noorte piduõhtu,
kus Saka maanoorter-
ing-
i näitetrupp kandis

ette näidendi „Õitsev meri“. Märkimist vää-
rib, millise haruldase meisterlikkusega noo-
red ettekande esitasid. Mäng ei jätnud küll
midagi erilist soovida ja võib julgesti öelda,
et iga osaline oli omal kohal. Näitejuht oli
teinud tõhusa töö.

Kuigi „Õitsev meri“ oli juba varem Jõh-
vis ja ümbruskonnas ette kantud, oli saal
külalisi täis.

Vahepaladena esitas Kandle-Juss vanu
lugusid ja Sompaa maanoored pakkusid eine-
lauast kehakinnitust.

Lõpuks oli jalakeerutus.

Maanoorter- ing- ide esindajate kokku- tulekud konventides.

Praegu korraldatakse üle maa põllumeeste-
konventides maanoorter-
ing-
ide esindajate kok-
kutulekuid. Koosolekud kestavad enamasti ühe
päeva ja neil on tähtsamaiks päevakava punk-
tideks a) eeloleva aasta töökava, b) normaalse
tihedusega maanoorter-
ing-
ide võrgu väljaaren-
damine ja c) konvendi maanoorte ühenduse
asutamise küsimus. Ettekannetega esinevad
maatulunduskonsulentid, maanoorte instrukto-
rid ja ringide vanemad. Mõnes konvendis on
kokkutulekuile antud kursuse ilme. Sää-
l ol-
laks koos 2—3 päeva ja võetakse üksikuid
maanoorte töösse puutuvaid küsimusi läbi juba
üksikasjaliselt. Mõnel pool ühendatakse kok-
kutulek kohaliku noortepäevaga.

Tasuta väetisi katseteks.

Väetuse Nõuande Büroo poolt anti üle
Ülemaalse Maanoorte Ühendusele 700 koti-
kest lubisalpeetrit, à 1 kg. Väetis on mõeldud
lihtsate väetuskatsete korraldamiseks. Koti-
kesed on juba maakondadesse laiali saadetud
maat. konsulentide kaudu.

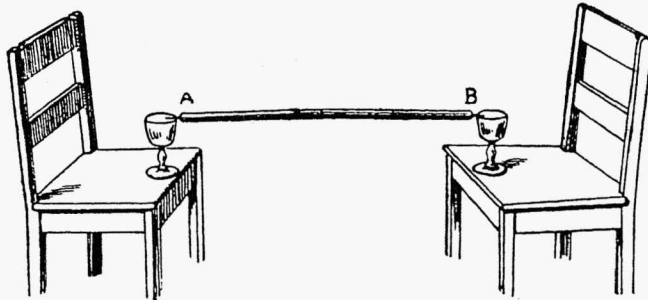
Tarviline raamat alandatud hinnaga.

Maanoorte hulgas tõuseb järjekindlalt
huvi kanakasvatuse vastu. Kõiki tarvilisi
küsimusi kanakasvatuse selgitab agr. Liina
Kuusentali raamat „Kanakasvatuse“, mida
on võimalik saada soodustatud hinnaga
„Eesti Munaekspordi“ kaasabil. Raamatu
kaanehinnaks on Kr. 3.20; kuid „Eesti Muna-
ekspordil“ levitab seda väärtteost hinnaga Kr.
2.50. Raamat on saadaval linnukasvatuse- ja
maatulunduskonsulentide juures, samuti mu-
nanihinguis ja kanamunade vastuvõtjate juu-
res. Ka „Eesti Munaekspordil“ võib raa-
matut tellida, saates selle hinna rahas või
markides aadressil: „Eesti Munaekspordil“,
Tallinn.

Osav löök.

Asetage kaks tooli üksteisest umbes ühe meetri kaugusele. Kummalegi toolile pange väike jalaga napsiklaas. Klaasidele seadke otsipidi toetuma peenike kepp AB, mille otsad on

peeneks lõigatud või millele pääta naelad otsadesse löödud.

Kui nüüd lüüa teise tugevama kepiga kepi AB keskele, siis murdub viimane keskelt pooleks, kuna klaasid jäävad tervelt omale kohale seisma.

Muna pudelis.

Asetage laia kaelaga pudel lauale ja visake sellesse tükk põlevat paberit. Pärast seda kui paber on mõne silmapilgu põlenud, sulgege pudeliavaus poolkõrvaks keedetud ja kooritud munaga ning suruge see hästi avause vastu, nii et ta moodustaks õhutiheda korgi.

Niipea kui hapnik paberi põlemisel on pudelis ära tarvitatud, hakkab muna pikkamisi pudelisse valguma, venides esiti üht otsapidi pudelikaela avauseks piklikuks ja jõudes viimaks terves ulatuses pudelisse.

Muna hüppab.

Asetage kõrvakskeedetud muna väikesesse veiniklaasi, nii et see ulataks osaliselt üle klaasiääre ja et klaasikülje ja muna vahele jääks väike õhuruum. Kui sinna vahe ruumi tugevasti puhuda, hakkab muna tegema hüplevaid liigutusi. Nimelt surutakse muna all olev õhk puhumisega kokku ja see tõstab muna üles.

Pikema harjutusega võite osavuses jõuda niikaugele, et võite lasta muna hüppata ühest klaasist teise.

Katkine pudel.

Pudel, mille põhjas on pragu või väike auk, ei pea enam vett, vaid laseb selle vähehaaval välja voolata. Kui aga seesuguse pudeli suu sulgeda korgiga, peab pudel vee kinni, nagu oleks ta terve. Nimelt rõhub õhk alt vastu vett ega lase seda välja voolata.

Niipea kui kork ära võtta, laseb pragu või auk jälle vett läbi.

Ülesanded.

I

Ants ostis laadakaupmehelt rahakoti makstes selle eest ühe krooni ja 20 senti. Siis aga hakkas talle meeldima teine rahakott, mille hinnaks oli kaks krooni ja 40 senti. Ants viis ostetud rahakoti tagasi ja ütles kaupmehele: „Ma maksin Teile juba ühe krooni ja 20 senti rahas, nüüd annan veel juure rahakoti ühe krooni ja 20 senti väärtuses, seega olete saanud minult kaks krooni ja 40 senti.“ Seda öeldes võttis Ants kallima rahakoti ja läks. Kaupmees oli kaubaga väga rahul. Kas oli tal põhjust selleks?

II

30. liikmeline maanoortering koraldas õppe-reisi, mis läks maksma 40 krooni. Iga toetaja liige maksis 2 krooni, iga tegevliige 150 senti ja iga noorliige ühe krooni. Mitu toetaja-, tegev- ja noorliiget oli maanoorteringis?

Elmise numbril ülesannete lahendus.

I

Kaupmees sai kahju ainult 10 kr., vale 10-ne kroonise arvel.

II

Peremees oli 60-aastane. Ta oli elanud lapsena 12, noormehena 15, mehana 30 ja raugana 3 aastat.

TOIMETUS ja TALITUS: Tallinn, Pikk tän. 42. **Telefon** 484-84. — **Posti jooksev arve nr.** 275. Ilmub üks kord kuus. **TELLIMISE HIND:** aastas kr. 1.50; 1/2 aastas kr. —,80. Üksiknumber 20 senti. Peatoimetaja I. Tõrmaküla. Vastutav ja tegevtoimetaja agr. E. Nugis.

A/S ESIMENE EESTI PÕLEVKIVITÖÖSTUS

end. Riigi Põlevkivitööstus

viljapuu karbolineum

R. P. T. 33

viljapuude kevadiseks pritsimiseks.

Müügil 2-, 5-, 10- ja 20-liitrilistes plekknõudes ja 200-liitrilistes vaatides; igal karbolineumi nõul on tarvitamisõpetus kaasas.

Viljapuu-karbolineum R.P.T. 33 vastab R. Teat. Nr. 21/1938 avaldatud „Taimekaitse teostamise määruses“ ettenähtud tingimustele.

Hinnad:

Vaadiviisi — 30 senti liiter franko sihtjaam. Vaadi arvestame eraldi (Kr. 5.— kui Kr. 8.—) ja võtame sama hinnaga franko Kohtla jaam tagasi.

Plekknõudes — 2 ltr. Kr. 1.20 franko sihtjaam (ühes nõuga)

5	”	”	2.30	”	”	”	”
10	”	”	4.15	”	”	”	”
20	”	”	8.—	”	”	”	”

Tellimistega ja järelpärimistega pöörduda aadressil:

A S. ESIMENE EESTI PÕLEVKIVITÖÖSTUS

Valli 4—3, Tallinn. Telefonid: 450-85, 474-76 ja 450-62.

Posti jooksev arve nr. 296.

Kevadehooajaks

kõrgeväärtuslikku

superfosfaati, kaalisoola, sega-
fosfaati, Eesti fosforiiti, kipsi, kõiki
lämmastikväetisi

soodsate hindadega ostate

Viljandi Eesti Põllumeeste Seltsi Kaubanduse Osakonnast

Viljandis, Tallinna tn. 3, ■ Telefon 6 ja 3-23

Harukauplused: Kärstnas, telefon 8. ● Oiul,
telefon V. Tännassilma 6-l. ● Tarvastus, tel. 20.
S. Kõpus, telefon 5. ● Öisus, telefon 8.

K/Ü. „AGRONOOMI“ kirjastusel ilmub aprillis:

V. SOONIK TEGELIK KÜÜLIKUKASVATUS

Kohandatud meie oludele raamatus leiab käsitust küülikute (kodujäneste) tõud, pidamine, aretus, söötmine, haigused, saaduste – villa, naha, liha – kvaliteet ja turustamise võimalused

Tekst on rikkalikult varustatud piltidega. Raamat on trükitud hääl paberil ning peaks leidma noorte keskel sooja poolehoidu.

Varem ilmunud raamatuist soovitame noortele:

G. TEHVER KOER

Tõud, pidamine, tervishoid ja haigused.
182 lhk. teksti, milles 121 pilti. Hind kr. 3.20.

JOH. KEERNIK TALU KÄSITÖÖD

Joonestamine, puutöö, värvimine, klaasimine, tinutamine, sepatöö, nahatöö, nõõritöö.
Teksti 142 lhk., milles 185 pilti. Hind kr. 1.25.

E. KUUSEN TAL KANAKASVATUS

Täielik käsiraamat kana-, hane-, pardi- ja kalkuni- kasvatuse alal.
240 lhk teksti, milles 90 liht- ja 8 värvipilti. Hind broš. kr. 3.20, köites kr. 5.–

Kirjastusühisus „Agronom“, Tallinn, Pikk 36

Põllutöö lähenedes

nõutage töö kergendamiseks ja
kiirendamiseks

Nõukogude Vene

kultivaatoreid, seemen-
dusatru, randaale, reas-
kõlvajaid

Seemnevilja sortimiseks

vene triööre

Nõukogude Vene masinad on
valmistatud vastupidavast mater-
jalist ja on hinnalt odavad

Tellimisi täidavad tarvitajate- ja majandusühingud

Suurmüük ETK-s

